

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את שמחתך פרק יט' העליצות מכח התנועה

הזכרנו לעיל דברי חז"ל (אבות דרבי נתן ל"ד, שיר השירים רבה א, א), דישנם עשרה לשונות של שמחה. שמחה, גילה, רינה, דיצה, צהלה, עילוף, תפארת, ועליצה. אחד מהלשונות זה נקרא שאדם עליץ, עלץ, יעלצו, וכן על זה הדרך. מהו אותו לשון של שמחה? כל עליצה זה ההיפוך של האותיות עצל, כאשר העצלות נתקנת אז מתגלה השמחה שנקראת עליצות. כפי שנתבאר מדברי רבי חיים ויטאל בריש שערי קדושה, ארבעה יסודות יש באדם, אש, רוח, מים, עפר. ההיפך של השמחה היא עצלנות. העצבות יסודו ביסוד העפר. והעצלות באה יחד עם העצבות. כשהאדם עצב זה נקודת הצטמצמות, ולהיפך מזה נולדת שמחה. זהו על דרך שנאמר אמה שוחקת ואמה עציבה, כן בהיפך של העצלות יש שמחה, כלומר יש מציאות שנקראת שמחה, שההיפך שלה זה עצלות. כאשר העצלות נתקנת אז מתהפך האותיות של עצל, לאותיות עלץ.

נתבונן בעצלות שההיפך של כך נתגלה שמחה, שמחה שהיפוכה מציאות של עצלות. שורש העצלות כדברי חז"ל (ירושלמי פסחים א, א) נשים עצלניות הם, ועל כן לענין בדיקת חמץ חוששים שהנשים לא בדקו כראוי, נמצא שהכח של העצלות מתגלה אצלה, האשה נבראה כידוע מהצלע כמו שמפורש במקרא (בראשית ב, כב) ויבן ה' אלקים את הצלע, (שם כא) ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה, היא נבנתה מן הצלע, אותיות עצל, ולכן באופן טבעי היא נוטה לעצבות שבאה מהעצלות, שהיא היפך השמחה שבה נתבאר. אלו הם הפנים של עצלות שיסודה של אותה עצלות ממקום של כבודות של יסוד העפר לעצמו, זו העצלות שמונה רבי חיים ויטאל מצד הקלקול ביסוד העפר, עפר אתה ואל עפר תשוב (בראשית ג, יט), ומצד כך האשה יש לה שורש של עצלות, שעל כן נאמר נשים

שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד תל אביב תשס"ח

בס"ד

... נתבונן מהי אותה קבלה של עול מלכות שמיים.

בפשטות שאנחנו מקבלים את העול מלכות שמיים, אנחנו מקבלים את הקב"ה שהוא יהיה האלוקים שלנו. הוא היה הווה ויהיה זה לא קבלת עול מלכות שמיים, זה מי הוא כביכול. כשאני מקבל אותו לאלוקים עליי זו קבלת עול מלכות שמיים. אם כן במה אני מקבל אותו, שהוא האלוקים ואני עבדו. "שמע ישראל ה' אלוקינו" לכאורה במה אני מקבל עול מלכות שמיים, בזה שאני מגדיר אותו כאלוקינו, בזה קבלתי עול מלכות שמיים. זו ההבנה הפשוטה והבסיסית מהי קבלת עול מלכות שמיים שמקבלים בקריאת שמע.

אבל לפי דברי רש"י שהוזכרו ישנו כאן עומק הרבה יותר גדול מהי קבלת עול מלכות שמיים שאנחנו צריכים לקבל בקריאת שמע. אנחנו גם צריכים לקבל את ה' אחד, לא רק את ה' אלוקינו. ה' אלוקינו זה קבלה ראשונה שאנחנו צריכים לקבל שהוא האלוקים ואנחנו עבדיו, הוא בחר בנו ביציאת מצרים לו לעם ונש-תעבדנו לו. זו קבלה שה' הוא האלוקים שלנו, עלינו הוא החיל את שמו וקבלנו את התורה ותר"ג, ואומות העולם שהוא לא נקרא האלוקים שלהם הם לא קבלו תר"ג מצוות.

אם כן, קבלת עול מלכות שמיים הוא מכוח כך שהוא אלוקינו. "ה' אחד" זה סוג אחר לגמרי של קבלת עול מלכות שמיים, כמו שהגמרא הרי אומרת במסכת חולין "מצוות בטלות לעתיד לבוא". אם כן ה' אחד שהוא לעתיד לבוא הוא לא קשור לקבלת עול מלכות שמיים של מצוות. הרי ה' אחד מתי הוא יהיה? כמו שהזכרנו "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". אם כן הקבלה של ה' אלוקינו שזו קבלה של המצוות לקבל עול מלכות שמיים - לקבל את המצוות עלינו, זו קבלה ששייכת לעכשיו והיא קבלה של "ה' אלוקינו" ולא אלוקי כל האומות כולם. הקבלה לעומת זאת של ה' אחד, היא הרי לא יכולה לכלול בתוכה קבלה של חיוב מצוות, כי הוא ה' אחד של האומות כולם, האומות לא חייבים במצוות, ויתר על כן אפילו לישראל הרי ה' אחד נאמר על העתיד של "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

אם כן, ה' אחד, קבלת עול מלכות שמיים של ה' אחד היא קבלת עול מלכות שמיים לגמרי שונה מקבלת עול מלכות שמיים של ה' אלוקינו. צריך להבין שישנם כאן שני סוגי קבלות עול מלכות שמיים. יש קבלה של עול מלכות שמיים שהיא בבחינת ה' אלוקינו, שאני מקבל עליי את ציוויו, הוא ציווה עליי תר"ג מצוות על כל פרטיהם והלכותיהם ואני מקבל עלי את עול מלכותו לקיים את ציוויו. זה סוג אחד של קבלת עול מלכות שמיים.

מצד כך זה קבלה רק לעם ישראל. עם ישראל רגליהם עמדה במעמד הר סיני, להם ניתנה התורה ואנחנו עם ישראל היחידים שמחויבים בתר"ג מצוות. לעומת זאת בן נח אפילו על שבע מצוות אין לו חיוב של קבלת עול מלכות שמיים.

צבאות ושמות נוספים רחום חנון שהם כינויים וכן על זה הדרך.

מדוע יש לו ריבוי של שמות, כי רחום זה סוג אחד של הנהגה, חנון זה סוג אחר של הנהגה, צבאות זה סוג אחר של הנהגה. אנחנו מתעסקים בהנהגות שהוא מנהיג את עולמו. לעתיד לבוא יהיה לו שם אחד ורק את אותו שם הזה אנחנו נצטרך לדעת. זו הידיעה היחידה שצריכה להיות לנו לעתיד לבוא. מה הידיעה היחידה, ה' אחד.

קבלת עול מלכות שמיים מהסוג הזה זו קבלה שאדם מקבל על עצמו בעו"מ מק נפשו שמהי הידיעה היחידה בה"א הידיעה שיש לו? מה שהוא יודע מבוראו. אדם יכול לקבל על עצמו את קבלת עול מלכות שמיים שהוא מקיים את ציווי הבורא, הוא לא עובר שום עבירות ומקיים מצוות. אבל האם יש לו ידיעה אחת עיקרית שהיא מלווה את כל חייו??

זו שתהיה לו ידיעה אחת בלבד זה יכול להיות רק לעתיד לבוא, היום אי אפשר שתהיה רק ידיעה אחת. אבל האם הידיעה של לעתיד לבוא היא תהיה אחת, האם גם עכשיו היא הידיעה העיקרית השורשית שיש לו, או שיש שזו אחת מתוך ריבוי הידיעות שיש לו.

כשאדם מקבל על עצמו את קבלת עול מלכות שמיים שבבחינת "ה' אלוקינו", זוהי קבלה שהוא מקבל את עול מלכות ציווי הבורא של קיום תרי"ג מצוות בפועל, אבל עדיין זה לא אומר שעצם הידיעה של ידיעת בוראו היא עיקר חייו. לעומת זאת בקבלה הנוספת שהיא הקבלה של ה"ה' אחד" שם אנחנו מקבלים קבלה עמוקה הרבה יותר.

הקבלה של ה"ה' אחד" זה סוג של קבלה שאנחנו מקבלים שיש לנו ידיעה אחת בלבד בעומק הנפש והיא ידיעת בוראנו ותו לא. זו הידיעה הנוספת והעמוקה יותר שקיימת בקבלת עול מלכות שמיים.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מ השיעור טעמי המצוות 007 שמע ישראל.1 תשס"ח תל אביב (פורסם לראשונה)

בטלות לעתיד לבוא הוא כבר לא צריך לדעת את חיוב המצוות כי אין חיוב, איזה ידיעה יחידה הוא צריך לדעת, "אתה הורית לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד", אין עוד זולתו ולך אין עוד ידיעה זולת שיש אותו.

לעתיד לבוא "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ידעו אותי מקט"נ גם ועד גדלם, כלומר כל הידיעה שתהיה מהי, ידיעה אחת בלבד. משל לאדם שכל מה שהוא יודע זה אות א', יותר מזה לא למדו אותו. הוא יידע רק אות א' שהיא אלופו של עולם ותו לא. בתוך אותי הידיעה, כמו שאמרנו, יהיה רמות שונה. אבל מה תהיה הידיעה שישנה, היום יש לנו תרי"ג מצוות שהם כלים לאותה ידיעה, למאן דאמר מצוות בטלות לעתיד לבוא אז יתבטלו הכלים הללו ותהיה ידיעה ישירה שאדם יודע את בוראו, אבל זה רק לעתיד לבוא.

קבלת עול מלכות שמיים מהסוג הראשון כמו שאמרנו שהיא נקראת "ה' אלוקינו" עניינה לקבל עליי לקבל את ציווי תרי"ג מצוות בפועל, זו קבלה ראשונה ואי אפשר לדלג עליה. מהי הקבלה השנייה? ה' שעכשיו הוא אלוקינו לעתיד לבוא הוא יהיה ה' אחד. זה לא ידיעה לעתיד לבוא, לו זו רק הייתה ידיעה לעתיד לבוא בפסוק שאנחנו מקבלים עלינו עול מלכות שמיים צריך להזכיר מה יהיה לעתיד לבוא? מה שיהיה לעתיד לבוא יהיה לעתיד לבוא.

עומק הדבר שעכשיו אנחנו כבר משייכים את עצמנו לאותה קבלה, כמו-כן שהיא איננה יכולה להיות בשלימות, רק לעתיד לבוא. אבל בבחינת מי שטרם בערב שבת יאכל בשבת, הכן עצמך בפרוודור כדי שתיכנס לטרקלין, טרקלין הוא על לעתיד לבוא, כבר מעכשיו אנחנו מכינים את עצמנו לאותו טרקלין. אנחנו מכינים את עצמנו את אותה קבלה שתהיה לעתיד לבוא, כבר מעכשיו יש לנו נגיעה באותה קבלה.

מה היא אותה קבלה, ה' אחד. מה כוונת הדבר "ה' אחד ושמו אחד", היום יש לבורא עולם הרבה שמות, יש לו שם הוי"ה ושם אלוקים שם אדנות ושם

הסוג השני של קבלת עול מלכות שמיים זה לא קבלת עול מלכות שמיים ביחס למצוות, זהו סוג אחר לגמרי של קבלה, זהו סוג של קבלה של ה' אחד ושמו אחד, זה עוד סוג של קבלה. מהו "ה' אחד ושמו אחד", מה הסוג של הקבלה שם? לעתיד לבוא, כמו שאומר הנביא, ידעו אותי מקטנם ועד גדלם. מה הכוונה שידעו אותי מקטנם ועד גדלם, בפשטות שגם הקטן ידע את הבורא עולם וגם הגדול. לכאורה זה מהגדול עד לקטן לא מהקטן עד הגדול. אבל בעומק יותר כמו שמבואר בספרי חסידות להזכיר גדולים על הקטנים שכוונת הדבר בתוך האדם עצמו יש תפסה של גדלות וישנה תפיסה של קטנות.

לעתיד לבוא כל מה שיהיה לאדם הן בזמני התפיסת הגדלות שלו והן בזמני הקטנות שלו יהיה לו רק ידיעת הבורא ותו לא. היום כאשר יש לאדם גדלות אז הוא עסוק במלך הגדול. כאשר יש לו קטנות אז הוא עסוק בענייני חומר. מי שקיימת אצלו מושג גדלות ומושג קטנות אמיתית, בשעה שהוא עסוק בנקודות הגדלות הוא עסוק בבורא עולם. חס ושלום כשהוא נופל לקטנות, הוא נופל ליסוד העפר הוא נופל לארץ נופל לחומריות, זוהי הנפילה.

לעתיד לבוא "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". הארץ - יסוד העפר גם תתמלא דעת את ה', אמת מארץ תצמח, אז גם כאשר האדם יהיה בבחינת קטנות הוא נופל ליסוד העפר וגם שם יהיה ידיעת הבורא. אלא שתהיה ידיעת הבורא יותר גדולה תהיה ידיעת הבורא יותר קטנה, אבל בין בגדלות ובין בקטנות כל מה שיהיה זה ידיעת הבורא ותו לו.

אם כן, כל ידיעת האדם מהי תהיה, אין עוד. "אתה הורית לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו", מובא בספר תורת אבות מה כוונת הדבר "אין עוד", אין עוד ידיעה, זה כל הידיעה שיש. אבל הידיעה הזו היא לא תקפה לעכשיו, עכשיו יש הרבה ידיעות שאדם צריך לדעת, כל תרי"ג מצוות הלכותיהם ופרטיהם ולקיים. לעתיד לבוא למאן דאמר מצוות

דע את שמחתך העליצות מכח התנועה • פרק יט'

ועל ידי כן הוא נעשה כבוד, כאן מתגלה בעצם השמחה שנקראת עליצות.

עומק כח העליצות

לפי זה נבוא לבאר ביתר ביאור, הכוח של העצלות שמונח בבריאה, איפה השורש הפנימי של התפיסה שנקראת עצלות בבריאה, כמובן כהגדרה כללית באמת כמו שהוזכר בהתחלה, יסוד של הדברים מונח ביסוד העפר. אבל יש עומק פנימי של דבר, שנובע מנקודת עצלות.

כל א' ו- ע' כידוע מתחלפים אהדדי, כי כל האותיות ששורשם במוצא אחד מתחלפים אהדדי, והשורש לזה הוא מה שמצינו בחז"ל (בראשית רבה כ, יב) כתנות עור וכתנות אור, שאות עי"ן מתחלפת באל"ף. מה שנוגע עכ"שיו לעינינו, יש שתי תפיסות של עצלות: יש עצלות תחתונה ויש עצלות עליונה. יש עצלות תחתונה שיסודה נובע, מכובד של יסוד העפר, שאדם כבוד תנועה מחמת כבוד העפר. אבל יש עצל שנובע מהאצל, כל אצל בבחינת אצ"ל לות אצלו יתברך שמו, והעצלות מחמת שיש לו כבוד להיפרד מהמקור שנמצא אצלו יתברך שמו, לכן הוא עצל, זה נקרא עצלות דקדושה.

לפי זה נבין מהו המושג שנקרא עלץ. העצלות האמיתית היא תולדת השמחה. כאשר הוא נמצא אצל ההווה על זה נאמר (תהלים צז, יב) שמחו צדיקים בה', בהווה יתברך שמו. אז הוא נמצא אצל, על זה נאמר (דברי הימים א טז, כז) עוז וחדווה במקומו. כאשר הוא כן חייב להיפרד, הוא נעשה כבוד בפרידתו, יש לו עצלות. הפרידה הזו מורכבת משני חלקים. היא מורכבת כמובן מהצער של לפ"רש ממנה איני יכול (שמות רבה לג, א), אבל יש לו את הרשימו של השמחה שנשאר, זה נקרא בעומק עלץ.

העלץ זה שמחה שכאשר הוא מתנועע מהאצל, אבל התנועה הזו היא כבידה, יש לו שמחה עכשיו בתנועה הכבידה, כי כל הזמן הוא עדיין יונק מהמקום שממנו הוא בא, זה נקרא שמחה של עלץ.

יש מדרגה של שמחה כאשר הוא נמצא אצל הבורא יתברך שמו, על זה נאמר עוז וחדווה במקומו. אבל כאשר הוא נפרד מן הדבר הוא צריך ללכת, השמחה במצב הוא שאני לא נפרד מיד, אלא זה נעשה באיטיות, כאן מונח עדיין המציאות שנקרא שמחה מלשון של עלץ. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את שמחתך

היא כבודות לעצמה, היא לא כבודות נעלמת. היא לא מחמת הכבודות הפנימיות לעצם הדבר עצמו, שהוא רוצה להתחבר, אלא היא כבודות לעצמה.

העצלות יסודה ביסוד העפר, שכאשר האדם מחובר למקום של עפר, אז מונח בו כבודות. מצד כך מה שהוא מחובר לעפר זה לא הש"בחה, זה לא דבר משובח. אלא הוא מחובר לעפר וקשה לו, מכוח כבודות העפר לצאת מהעפר, על אף שהחיבור לעפר הוא לא טוב, אפילו הכי קשה לו. רואים את זה במוחש אצל בני אדם, שלפעמים נמצאים במצבים שלא טובים להם, והם מודעים שהמצב לא טוב, אתה מציע לו דרך לצאת משם, ועל פי רוב הוא מתעצל לצאת משם, לא כי טוב לו שם, אלא עצלות לשם עצלות, כבודות לשם כבודות.

לעומת כך יש מדרגה של עצלות דקדושה, שהתפיסה הזו של העצלות נובעת לא מהמקום של הכבודות לעצמה, אלא מחמת הרצון להיות באותו מקום, לכן הוא כבוד מלצאת משם. בבחינת (במדבר כט, לה) עצרת תהיה לכם, (עיין ילקוט שמעוני תשפב) עצרו עימי עוד יום אחד, אחרי כן עדיין יש כובד של (סוכה מה, ב) אסרו חג ועבותים בקרנות המזבח. עוד יום אחד כי יש כובד לצאת מאותו מקום, אבל הכובד לא נובע ככובד לעצמו. זהו שורש הפוך לגמרי למציאות של כבודות שמתגלה.

הכבודות הזאת היא מחמת שהאדם נמצא אצל הבורא יתברך שמו, ולכן הוא עצל וכבוד להיפרד מהאצלו. זה כבודות של עצלות דקדושה. זה כבודות שנובעת מגילוי ההווה, גי' מטריא כבוד, כאשר כבוד ה' נראה על הענן, מי שמחובר לאותו כבוד, אז יש לו כבודות להיפרד מאותו כבוד, והכבודות הזאת היא נקראת עצלות דקדושה.

[במאמר המוסגר, זה נקרא בעומק המושג שנקרא כבוד. מהו כבוד, הוא יוצר כבודות, וזהו גם מה שנקרא כסא הכבוד, יש את מי שיושב על הכסא, ויש את הכבוד המתגלה. הכבוד יוצר כבודות, מלהיפרד ממי שיושב על הכסא].

נמצא שיש את הכבודות התחתונה שיסודה ביסוד העפר, אך לעומת זה יש את הצד העליון שבכבודות, והוא ההיפך הגמור מיאוש. הוא גילוי מהכבוד, מהכבוד מגיע הכבודות. מצד כך מגיעה סוג של שמחה חדשה, הכבודות שנובעת מכל פעם שהוא צריך לפרוש מן הדבר, אבל הכבוד מעכב את הפרישה,

עצלניות הן. אבל כאשר היא נתקנת וחוזרת לאיש, היא כבר לא צלע, כאן מגיע האבחנה של כשמחך יצירך בגן עדן מקדם, שאותו עליצות מתגלה מכוח של העצלה, ששורשו העצל שממנו נבראה האישה, שורש דנשים עצלניות הם. כאשר זה נתקן זה כשמחך יצירך בגן עדן מקדם.

מהי השמחה שנתגלתה שם, למי שנבראה מן הצלע שהיא עצל, כאשר העצלות הזו מתחברת וחוזרת לאדם, זה הופך להיות עלץ. זה גופא השמחה שנתגלתה, באהבת חוה לאדם הראשון, שנתקן אותו כוח של העצלה, עצל שהפך להיות עלץ. עלץ ליבי בקרבי.

מצד כך הגילוי של השמחה, מכריח מציאות שנקראת תנועה. העצלות כל יסודה היא כבודות שבתנועה, הכבודות שבתנועה. יש עצלות גמורה שעל ידי כן לא מתגלה גם תנועה, ויש עצלות שהתנועה נעשית איטית יותר. אבל זה סותר את המציאות של התנועה הגמורה. מצד כך השמחה היא כמו שנאמר ביעקב אבינו (רש"י בראשית כט, א עפ"י בראשית רבה ע, ח) וישא יעקב את רגליו, כיון שנתבשר בשורה נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת. הרי שמצד כך בא הגילוי של השמחה. התנועה היא עצם המציאות שמונחת בשמחה, וכאשר נעשה כבודות בתנועה, אז מתגלה שאין שמחה. זה ההגדרה הפשוטה.

נמצא שכאשר שיוצאים מעצלות דיסוד העפר דקלקול, נעשה רגליו קלים, ומתגלה השמחה של העלץ ליבי בקרבי. מחמת שיש כאן יציאה מאותו כבודות של העצלות, עצם השמחה היא תנועה, והעצלות מונעת את אותה תנועה. נמצא שהשמחה שהוא היפך של עצלות, מגלה פנים חדשות במציאות שנקראת שמחה, כי יש שמחה שהיא שמחה בעצם התנועה, ועל זה נאמר (ישעיהו נה, יב) כי בשמחה תצאו, כלומר עצם התנועה שבו זה גופא השמחה.

הכבידות שבעצלות

יש פנים יותר תחתונות לעצלות, שהם מתגלים כמציאות של כבודות שנובעת מהחומר, ושם זה לא חיבור לדבר מסוים, אלא הכבודות היא כבודות לעצמה. [לפעמים גם שם העצלות מתלבשת, או מולבשת על עוד כוחות נוספים. אדם יש לו למשל תענוג במקום מסוים, הוא יודע שהוא אסור, אבל הוא לא רוצה להיפרד משם, אז העצלות נעשית שימוש ככלי לגאווה, או כחיבור לשאר מידות רעות]. אבל יסודה של עצם המידה שנקראת כבודות תחתונה,

פתיחה כללי לימוד האגדתא

קת נפשם היא למציאות של אחדות. אבל, והאבל הוא גדול מאד, צורת לימוד של אגדה היא לא תחילתה אחדות וסופה אחדות. בלשון חז"ל זה נקרא "שרי בפירודא" והסיום שלו הוא באחדות. ולכן, כל לימוד של אגדה, הוא מתחיל מ'ההלכה' שבאגדה, כלומר, מתפיסת הפירוד והחי- לוק שבדברים. ולאחר מכן, אלו ואלו דברי אלוקים חיים, לחזור ולחברם. אם אוגדים את הדבר ממקום שבלתי ניתן לפירוד, זה איננו אגודה. אלא זה באופן של בבל מלשון 'בלבול' - הדברים מעורבים אהדדי.

זה ניכר לעין הרואה שיש נטיה רווחת ש'בדברי האגדה אפשר לקשר כל דבר לכל דבר'. ההגדרה האמתית היא כך: בעומק, אפשר לקשר כל דבר לכל דבר, בגלל ששורש התורה, שהיא אחת, "תורת ה' תמימה" - שלימה, היא אחת. אבל הקישור לכל דבר, נובע לאחר החלוקה המ- דוקדת של הדבר לחלקיו. ולאחר מכן, חיבורו ממקום אמת. החלוקה של הדברים לחלקיו, היא הנקראת ה'הוויות דאביי ורבא' בתוך האגדה עצמה, וחיבורם לאחמ"כ היא האוגדת ליבו. ולכן, מתחילת לימוד האגדה, צריך להפריד את הדברים ולחלקם, [כמובן איש לפי מדרגתו, עד איזה שיעור של חילוק]. באופן של "פוררת בעוזר ים", עד הפירוטים שהאדם יכול להגיע, לפורר את הדבר ולהעמיד כל דבר על מקומו, גדריו שלו. ולאחמ"כ לחזור ולצרף ולחבר את הדבר.

וככל שהאדם יכול לחלק את הדברים, לדקות היותר גמורה, בגדריהם האמתית, כך כח האחדות שיתגלה לאחמ"כ, הוא כפי תוקף עומק נקו- דת החילוק. בלשון חז"ל כידוע, בתחילת המאמר הראשון שמובא כאן בברכות, "ברישא חשוכא והדר נהורא". כלומר, תחילתו של דבר "ויהי ערב ויהי בוקר", מתחיל הדבר באופן של חושך, ולאחר מכן מציאות של אור, כסדר ברייתו של עולם "ויהי ערב ויהי בוקר". ולכן תפיסת הווית הדבר, ראשית, מציאות הדבר בחלקיו, ולאחר מכן, במקום אחדותו וחי- בורו. חוזרים ומדגישים עוד פעם: כפי השיעור העמוק שהאדם יכול לחלק את הדברים לדקות המוחלטת שלהם, כך שיעור ה'אחד' שהוא יגלה לאחר מכן. כלומר, כפי שיעור החשוכא [חושך זה דבר שמפריד כל דבר, אור מצרף מחבר. כשרואים דבר בחושך אז נראה כל דבר כהויה לעצמו, כשרואים את הדבר באור רואים את היחסיות ביניהם, ורואים את צירופם].

ולכן כשנאמר ויהי ערב ויהי בוקר, ברישא חשוכא והדר נהורא, ה'ברישא חשוכא' היא תפיסת הפירוד, ו'הדר נהורא' - תפיסת האחדות, בערך לפירוד - כך ערך האחדות.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מהשיעור פתיחה כללי לימוד האגדתא מהסדרה אגדות השס באופן של בני

בס"ד, ננסה להעמיד ראשית, את יסודי כללי צורת שורש האופן, של צורת הלימוד של דברי האגדה בכלל, והאגדות בש"ס בפרט. תחילתם של דברים יהיו על 'כללים', כמובן שהכללים עצמם אפשר להרחיב אותם, ויש להם עוד פרטים בתוכם. אבל השתדלנו לקבץ ראשית, את שורשי צורת יסודי הלימוד.

יסוד ראשון: תפיסת האחדות

האגדה נקראת 'אגדה' כמו שאומרת הגמ' מפורש, מלשון ש"אוגדת ליבו של האדם כמים", מלשון 'בא - גד' בא מזל, לשון של המשכה, מושך ליבו של האדם כמים - אוגד את ליבו של האדם כמים.

והתפיסה השורשית שבדבר היא כך: יש הבדל יסודי בין צורת הלימוד של הוויות דאביי ורבא, לצורת הלימוד של דברי האגדה. הצורת לימוד של הוויות דאביי ורבא, הם באופן של "כפטיש יפוצץ סלע", שהוא מת- פרט לשבעים פנים, וכן על זה הדרך. כלומר, יסוד שורשי התפיסה של לימוד של הוויות דאביי ורבא, בנוי על הבנת הדבר בחלקיו, וחילוקיו זה מזה. זה סדר צורת הלימוד, באופן שהגמ' מביאה שני משניות ברייתא וכדו' ומקשה אהדדי מעמידים באופן של סתירה, מעמידים באופן של אוקימתות וכן על זה הדרך, צורת לימוד היסודית של דברי ההלכה, הוויות דאביי ורבא, בנוי על חילוקי הדברים.

משא"כ צורת הלימוד של האגדה, זה לא רק שזה אוגד ליבו של האדם כמים מצד משיכת הלב, אלא צורת הלימוד של האגדה, היא בעצם 'מחברת', 'מצרפת', 'מקשרת', את הדברי תורה לאחד. האגדה ביסודה, היא איגוד של הדברי תורה עצמם, ולכן הפועל יוצא של הדבר, שהיא גם אוגדת ליבו של האדם כמים, אבל זה הפועל יוצא. זהו מפני, שהאגדה ביסודה, במהותה, בשורשה, היא גילוי של ה'אחד'. יש את האחד הכללי שזה הוא ית"ש ואין בלתו, ובכל עולם ועולם בכל מדרגה ומדרגה יש את האחדות השורשית ואת הענפים המתפרטים מאותו מציאות של אחדות, ולפיכך א"כ, הלימוד של האגדה, תפיסת הנפש שלו הוא ממקום של אחדות.

יש בני אדם כדוגמא בעלמא, שיש להם נטייה של אחדות בנפש, ולכן הם נמשכים יותר לאגדה, מאשר להוויות דאביי ורבא. כמובן שזה נפש שאינה שלימה, זה 'חלק', אבל הם נמשכים לאגדה [יש כאלה שזה נובע מחמת גסות השכל, שלכן קשה להם להבחין בחילוקים דקים והם יותר נמשכים לדברים כלליים. יש בני אדם שזה נובע מחמת ההרגשה שנמ- צאת יותר באתגליא באגדה] ויש את אלה העמוקים יותר, שכח האחדות שנמצא באגדה אוגד את ליבם, ולכן הם מתחברים לאותו מקום כי תשור

בלביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 • USA 718.521.5231 2>4>12

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון bilvavi231@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים • הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

02.623.0294 • ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

לימוד ספרים חיצוניים

שאלה:

לכבוד הרב, שליט"א ליט"א

שלוי וברכה וכט"ס

ברצוני לשאול כך, למדנו עתה בסוגיות דפרק המפלת בנדה דפים כ"ו- כ"ז דיני שליאי, והתעוררנו שהמציאות הידועה לנו אינה מסתדרת כלל עם הסוגיא, וכגון הגמ' דנה בנפל שיצא ואחר זמן יצאה השליאי, וברש"י ברכות דף ד' פ"י ששליאי היינו השק שמקיף את הולד, וממילא הסוגיא דנדה שיצא ולד ואח"כ יצאה שליאי דנה הגמ' כמה זמן אח"כ נתלה שהשליאי באה מהנפל. והדברים צ"ע דאם השליאי שלמה, הרי ודאי אינה שייכת לולד זה שיצא דא"כ היה קורע אותה, ואם השליאי קרועה, פשוט ששייכת לולד זה, ובגמ' כתוב שיתכן שתשהה שם השליאי כ"ג ימים, האם במציאות הידועה לנו יתכן והשליאי תשאר בגוף האשה כך,

סו"ד העיר לי אברך שליט"א שכיון שלהבנת הסוגיא [וכן עוד הרבה סוגיות כיוצ"ב] צריך לדעת את המציאות וזה ע"י לימוד בספרים חיצוניים לידיעת מציאות זו בחכמת הרפואה [וכרב שהיה י"ח חודש אצל מגדלי בקר] וטען לי בתוקף שכיון שבלי ידיעה זו חסר בהבנת הסוגיא (כמדוי' שעוד פרטים לא היו מובנים כראוי), א"כ יש בזה ביזוי הגמ' שאיננו לומדים אותה זה כדי להבין את הסוגיות ומאיך אני מעודי לא ראיתי שרבותי גדולי עולם למדו בספרים חיצוניים

התמודדות עם לחץ וסבלנות

שאלה:

לכבוד מורנו הרה"ג, שליט"א,

קראתי את המאמר הנפלא בעניין התמודדות עם לחץ וסבלנות בחיים, ואני ממליץ לכל יהודי לעיין בו.

השאלה איך נשים ובנות מתמודדות עם קשיי החיים ובאופן שהתקוה מכוסה, כאשר אין להם את לימוד התורה המשמח את הלב וממלא תקוות.

תשובה:

נצרך ללמוד ולהשכיל שכל החיות מקורה ושורשה הוא מהאמונה. לא רק להאמין, אלא שמקור החיות יהיה מעצם האמונה. ובהרחבה יותר, מעצם עשיית רצון הבורא. ומלבד כך על כל בת ישראל לחפש את הכח החזק בנפשה, כפי שנתבאר בהרחבה בסדרה "הכרה עצמית", ולהוציא כח זה מהכח לפועל. והוא הוא מקור חיותה! ומלבד כך ללמוד לקבל חיות אף מדברים קטנים, וכל דבר קטן שהקב"ה סובב שאפשר לקבל ממנו חיות דקדושה.

הגנה עצמית

שאלה:

לכבוד הרב, שליט"א,

ראינו בשומר החומות איך ההמון הערבי התפרע ושרף בתים והמשטרה לא הצליחה לעשות כלום וצבי יחזקאלי אמר שזה רק עניין של זמן עד שככול ערביי המדינה בזמן אמת של מלחמה יתהפכו עחינו בתוך ביתנו.

האם זה נכון לאור מצב זה ועוד אחרים ללמוד הגנה עצמית על חשבון לימוד התורה וזה לא נחשב ביטול תורה?. תודה

תשובה:

מצד גדרי ההשתדלות יתכן שכן, ותלוי לפי מדרגת כל יחיד, והן מצד תקנת הציבור. אולם מכיוון שלימוד זה אינו נעשה בקדושה על דרך כלל, וכן מגדיל את כוחי ועוצם ידי ברוב מוחלט של המקרים, לכך יש לחדול מכך ולא לעסוק בעניינים אלו כלל וכלל.

ולשקוע בתורה הק'. ואח"כ כאשר יש יציבות עמוקה בתוה"ק ודקדוק הדין, יש לכל אחד לברר את חלקו בדברים שאינם הלכה גמורה אלא ע"פ קבלה, אם שייך לכך, הן מצד שורשו, הן מצד מדרגתו, והן מצד קבלתו מרבו.

ולכך אין נפק"מ מי עשה כן ומי לא, על כל אחד לנהוג כנ"ל.

לענ"ד כדאי לעת עתה להסיח דעת מכל עניינים אלו ולעסוק בעיקר שהכל תלוי בו.

כללות מצב הדור

שאלה:

אסירי תודה אנחנו על התשובות המחכימות שהרב טורח ומשיב, ושוב חוזר להשיב כרבי פרידא בשעתו, ואנו נקיים בעצמנו לא הביישן למד, ובאנו בזאת לבקש מהרב שירחיב לנו היריעה בענין ששאלנו על מחיצה בשמחות, וגם בענין ריקודי נשים מול המצלמה, ועל השאלה האחרונה השיב לנו הרב: "אין איסור מדינא, אולם אינו ראוי כלל וכלל לבת ישראל. ובמקום שחוששים לפגיעה במשפחה ניתן להקל, או במקום שזה צורך נפשי חזק לבת עצמה, וכל זה דיעבד של דיעבד של דיעבד". ילמדנו רבינו, א. האם הרב סומך בזה על דברי הלבוש (מנהגים לו) שכתב: "אמרו בספר חסידים [סי' שצג] כל מקום שאנשים ונשים רואין זה את זה כגון בסעודת נישואין אין לברך שהשמחה במעונו, לפי שאין שמחה לפני הקב"ה כשיש בו הרהורי עבירה ע"כ, ואין נוהרין עכשיו בזה, ואפשר משום דעכשיו מורגלות הנשים הרבה בין האנשים ואין כאן הרהורי עבירה כל כך, דדמיין עלן כקאקי חיוורא מתוך רוב הרגלן בינינו, וכיון דדשו דשו". כלומר שמה שיש להקל בדיעבד של דיעבד הוא מחמת שכיום הנשים מורגלות בינו, כי באמת היום כולנו מעורבבים בציבור שלנו, אם במרכולים שמסתובבים אלו בצד אלו, ואם בתור לקופות, ובתחנות האוטובוסים וגם באוטובוסים עצמם, וכמובן במרחב

עכשיו, הן חתונות של בני תורה אמתיים שבוחרים אותנו דווקא בגלל שאנו לא נכנסים לשטויות האלו וגם אנחנו בין הצלמים היחידים שלא מחזיקים טלפון לא כשר.

בשאלה 214, החתן אומר ש"הצלמים עושים אותנו כחילונים עם כל מיני תנועות שונות ומשונות". אני רוצה לשאול את החתן שאמר זאת, למה הוא בוחר כזה צלם ליום הקדוש של חתונתו? ולמה הוא פשוט לא אומר שזה לא הסגנון התמונות שהוא רוצה לעשות?

תשובה:

אשריכם! חזקו ואמצו!

שינה וקימה

שאלה:

1. האם על כל אדם להקפיד לישון על צד ימין או רק אנשים בעלי מדריגה?
2. אם התשובה כל אדם אז כמה כדאי להקפיד על כך?
3. אם אפשר להבין מה זה עושה ואיך משפיע איך ישנים?
4. מה שמקובל מר' זושא שלא להציג רגלים על ארץ לפני נטילה האם יש להקפיד על כך? או שמדובר רק לאנשים בעלי מדריגה שבכל דבר פועלים לפי הקבלה?
5. האם יש עוד מקורות לעניין זה?
6. האם גדולים כך עשו? ואם אפשר לדעת מיה?
7. גדולי ישראל ישראל שלא התעסקו בחכמת הקבלה לא הקפידו על זה נכון?

תודה רבה

תשובה:

יש לעשות העיקר עיקר ותחילה ללמוד ההלכות שחייבים לקיימם, ולקיימם.

לצורך זה, והלה טען שאכן חסר בהבנת הסוגיא האם אי"ז ראוי שמי שיכול לקרוא חומר חיצוני זה אכן יעשה זאת, והנני חושש שיכנס לי מידע חיצוני זה.

איזוהי דרך הישרה שהקב"ה רוצה שנעשה ונדע.

תשובה:

ר' שלמה זלמן אוירבעך זצ"ל נהג מידי פעם לשוחח עם בעלי הבנה בענין שיסבירו לו את הנצרך.

ניתן למצוא שומרי תורה ומצוות שיודעים בעניינים אלו.

תמונות חדר יחוד בחתונות

שאלה:

לכבוד הרב שליט"א,

קראתי את השאלה על תמונות בחתונות ואני מרגישה שאני חייבת להגיב.

אנחנו, בעלי ואני, צלמים אירועים כבר 17 שנה. אנחנו בעלי תשובה ועלינו לארץ לפני 16 שנה. אנחנו מכירים טוב מה זה אומנות הצילום בעולם הגויים.

במשך השנים האחרונות, ראינו שינוי משמעותי באווירת החתונות וגם שינוי בצפייות הזוג כלפי הצילומים.

זאת אומרת, שלאט לאט, אופנה חדשה נכנסת בצילום חתונות והזוגות לא מתביישים לעשות כל מיני פוזות לא צנועות מול צלם זר. ב"ה בעלי לא מסכים לצלם כאלה פוזות. כי פשוט לא חזרנו בתשובה ולא עלינו לארץ כדי להיות חלק מהרוח זר הזה.

זה גרם לנו :

ירידה משמעותית בפרנסה : יש לנו הרבה פחות חתונות

אבל לטובתנו, כל החתונות שאנו מצלמים

שבע ברכות לא' האחיינים, וקיימו בעצמם "שבת אחים גם יחד", האחים והאחיות בניהם ובנותיהם, מהם נשואים ג"כ, בהפרדה כמובן, אך ללא מחיצה, והיה שם א' שמיחה על כך כי אף שאנו משפחה, אך מהחובה לתקן שלא יהיו רואים אלו את אלו, בפרט שכבר גדלו הנערים ויש כבר בחורים ובחורות גדולים, וגם זצ"ים שמקרוב נישאו, ויש בזה פגם גדול.

אך רוב האחים שכולם אברכים, ענו לעומתו שמשפחה שאני, וגם הוא עצמו אינו עושה מחיצה בביתו בשבתות וכיו"ב שכל ילדיו מתארחים גם הנשואים, ואם הוא אינו מעמיד מחיצה בין הגיסים והגיסות, מה לו כי ילין עתה שהוא באותה מתכונת רק מורחב יותר. ועתה נפשו בשאלתו כי באמת לא היה לו פה להשיב על טענה זו, עם מי הצדק, ומאי שנא משפחה מורחבת ממשפחה מצומצמת, והאם באמת עליו להעמיד מחיצה בתוך ביתו כאשר באים הנשואים ומשפחותיהם?

ובאמת שזוהי קושיא גדולה לכאורה על הנהגת החרדים בזה, ומאוד נשמח אם גם בזאת יראה לנו הרב את הדרך הסלולה, מהי השקפת התורה בזה, ומה נכון לעשות, מאשר הוא מיסודי קדושת ישראל, ושכמ"ה.

תשובה:

זה הפוך מדרכי הקדושה והצניעות, ואף בבית פרטי עם נשואים נצרך חכמת חיים איך לנתב זאת באופן של צניעות, הן במקומות הישיבה והן הנושא השיחה וכד'. וגם בזה כידוע ישנם לא מעט תקלות. ופשוט שאין להרחיב זאת יותר למשפחה רחבה יותר. ונצרך זהירות רבה באירוח נשואין יחדיו, ובדאי שכדאי לא להרבות בכך. והדור פרוץ הרבה הן בפגישות רבות לפני האירוסין, והן בפגישות רבות בין האירוסין לנישואין, שכבר צווחו על כך קמאי, והן באופן הפגישות, צורתם ומקומם.

האחרונות היו היו הולכים אנשים לצדיקים שהיו עושים להם תיקונים וכו' ואומרים להם מה מעכב וכו' איך היום מסתדרים ללא זה?

ודאי שיש להתפלל רבות, אבל גם בעבר היו מתפללים רבות וישנם סיפורים על אנשים שהיו מתפללים והלכו לרב וסידר להם את הבעיה והסיר את המונע כלומר שתפילה לה הספיקה ?

או שגם היו הולכים רבות לצדיקים שיתפללו עליהם וגם זה כמעט ואין, איך מסתדרים בדור שלנו ללא זאת?

ב. איך אדם יכול לדעת מה מונע מלהשפיע לו טוב מאת הקב"ה ? ומה צריך לתקן? תודה רבה

תשובה:

א. כבר אמרו חז"ל, בסוף מסכת סוטה, על דור אחרון, עקבתא דמשיחא, אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, וזה עיקר שורש כל עבודת דור זה להשליך עיקר וכל יהבו על הקב"ה.

ב. יתקן תחילה מה שיודע שצריך תיקון, וכאשר יעשה זאת כראוי, מן השמים יעוררו אותו לתקן מה שצריך.

מחיצה בשמחות משפחתיות

שאלה:

לכבוד הרב שליט"א,

אין לנו מילים להודות על התשובות שהרב טורח ומשיב לנו ולכלל ישראל, והדבר ניכר ביותר מתוך עלון השו"ת השבועי "שאל לבי", שהרב מסביר פנים לכל אי מישראל, מן הדברים הקטנים ביותר ועד הדברים הגדולים - מעשה בראשית ומעשה מרכבה. שוב נשאלה שאלה מענין השמחות שירבו בע"ה, אחר שמשפחה מורחבת של כמה אחים ערכו שמחת

הציבורי ברחוב ובכל מקום כינוס רבים, וגם כמובן בשמחות המשפחתיות. וא"כ מה לי תמונה או סרט, ומה לי מפגש בתחנת האוטובוס, וכשם שאין הנשים נמנעות מלעמוד כך בפרהסיא ברחובה של עיר אף שיש מי שצופה בה, כך גם אין להן להמנע מן הדין מלעמוד מול המצלמה, אע"פ שאח"כ יגיעו התמונות או ההסטרות לידי זרים, דכיון דדשו דשו. האם כך היא ההסתכלות?

ב. האם באמת המציאות העגומה של הערבוב בזמנינו יוצרת איזו קולא בעניני ההפרדה וההסתכלות עכ"פ בדיעבד, וזהו הלימוד זכות שהרב כיוון בתשובה הנ"ל שכתב: "הלימוד זכות שהחוששים נעשו כהים עקב כללות מצב הדור"? שוב תודה ומחילה מכבוד הרב, כי מלאך השם הוא ותורה יבקשו מפיהו, ושכמ"ה.

תשובה:

עיקר הטעם שבשעת מעשה אם מוסרט ע"י אשה אין חשש בשעת מעשה. וכן אם מוסרט ע"י גבר, בדוחק יש להתיר, מפני שבעבודתו טרוד. ואח"כ מי שבא לצפות בכך, עושה מעשה זה לבדו ואין בכך איסור על מי שהוסרט. וזהו היתר דחוק ביותר לדינא.

כל שמסתכל להדיא אין היתר כלל. ורק כאשר נעשה ממילא, כיוון שהחוששים נעשו כהים, לכך אין חשש כ"כ שיבוא לידי טומאה. כי יש ב' איסורים בהסתכלות. א. לא תתורו. ב. ונשמרת וגו' שלא יבוא לידי טומאה. וכאשר מסתכל להדיא יש לא תתורו, יש על דרך כלל נמשך להסתכל ביופי וכד'. וכאשר מסתכל באופן של ממילא הנקרא ראייה ולא הסתכלות, כל שכהו החוששים נחלש החשש שיבוא ע"ז לידי טומאה.

שאלה:

שלום כבוד הרב,

א. בעבר אפילו ממש בעשרות שנים

מהו דעת תורה

שאלה:

מהו דעת תורה???

(א) רבים שואלים, מה נקרא "דעת תורה"? איך יכולים לידע אם אדם מסוים נקרי דעת תורה ובר סמכא שראוי בדרך כלל לסמוך עליו (אם לא שהגדול הדור חולק עליו)? (ב) והאם יש דרך לידע אם דעת תורה של אדם מסוים עדיף מהדעת תורה של השני (דלכאורה פשוט הוא שמי שהוא גדול יותר יש לחלוק על מי שנמוך ממנו, וגם לכאורה תלוי באיזה נושא הם חולקים, ושמעתי מת"ח מופלג אחד שהדבר תלוי מיהו "למדן" גדול יותר, ודבר זה בהרבה פעמים א"א לידע, אמנם בהרבה מקרים זה ברור מיהו למדן יותר. ושמעתי ממקור נאמן סיפור כשהיה מחלוקת האדמו"ר מסאטמר עם ר' משה פיינשטיין בענין גובה המחיצה, שר' משה אמר "אינני יודע מיהו ירא שמים יותר, אני או הסאטמר רב, אבל בהלכה בודאי אני יכול לחלוק עליו. וא"כ לכאורה יש ללמוד מסיפור זה שהדעת תורה נקבע כפי הנושא של "מיהו הבקי" כאן. אמנם אין לזה כ"כ נפק"מ כיון שכל קהילה צריך לילך כפי פסק המנהיג שלהם).

תשובה:

א. דעת תורה, עיין חולין (צ, ע"ב) איבעיא להו, מיפשט פשיטא ליה לר' יהודה, ומאי

דעת, דעת תורה, או דלמא ספוקי מספקא ליה, ומאי דעת, דעת נוטה, עיי"ש. והרי שדעת תורה הוא כח הכרעה לצד אחד.

ועיין חידושי הגרי"ז החדשים (סימן ע"ב) וז"ל, מי שאינו מכיר (לא הכרת שכל בלבד, אלא הכרת לב) ביד ההשגחה וחושב על כל דבר ודבר כי מקרה הוא, אינו יכול להגיע בשום פעם למדרגה של דעת תורה להורות הוראה בישראל, עכ"ל.

ושורש דעת תורה הוא הארת כח הנשמה בשכלו של האדם, וכמ"ש בקרן אורה (זבחים, סב, ע"א) וז"ל, כי שם אברהם (זוה"ק, ח"ג, רטז, ע"ב, מדרש הנעלם) יכונה על כח הנשמה ודעת ושכל האמת, ועיקר תולדתו הוא דעת תורה ומצותיה באמת לאמיתו, עכ"ל. ומדרגה זו נקראת רוח הקודש שנמשך הפשע מן הנשמה לשכלו של האדם. וכלשון החזו"א (טהרות, הוספות בסופו, ד"ה עוד כותב) כפי שיקול דעת תורה ברוח קודשם.

ועיקר שלמות הארה זו מאירה לחכם שבדור, שהוא בחינת משה שבדור, כמ"ש (שבת, קא, ע"ב) משה שפיר קאמרת. וביארו רבותינו הרבה, ולדוגמא עיין פני דוד (תצוה, אות ד) וז"ל, וידוע כי כל ת"ח אמיתי יש בו ניצוץ ממשה רבינו ע"ה, ולכך אמרו משה שפיר קאמרת, עכ"ל. ורש"י פירש (סוכה, לט, ע"א) גדול הדור. והיינו שבו יש ניצוץ משה. ובשבת (שם) כתב רש"י, כלומר רבינו בדורו כמשה בדורו, עכ"ל. ועיין אור שמח (הלכות תשובה,

פ"ה, ה"א). וכתב בכסא מלך על תיקוני זוהר וז"ל, על לשונם ואתפשטותה (דמשה) הוא בכל דרא ודרא "בכל צדיק וחכם", מתפשט ניצוץ מרע"ה כשעוסק בתורה לעזרו לכיון אל האמת, וכמ"ש בש"ס משה שפיר קאמרת, פירוש ניצוץ מרע"ה נכנס בנשמתך וכונת אל האמת, והגם ששמו אביי או רבא, נקרא אז משה ע"ש ניצוץ נשמתו שבו, עכ"ל.

ולפ"ז אינו דוקא לגדול הדור יש דעת זו, אלא לכל צדיק וחכם. וזהו כפירוש רש"י בחולין (צג, ע"א) משה - תלמיד חכם. ולפ"ז כל ת"ח. ועיין של"ה (שבועות, תורה אור, קמה). ודעת תורה היא דעתו של משה, וכמ"ש באמרי אמת (שבועות) וז"ל, הוסיף משה (יום אחד) מדעתו, היינו דעת תורה.

ועיקר כח גילוי זה מתגלה אצל מי שעוסק בתורה ומצוות "לשמה", שאזי אין לו מסך המונע מלהאיר אור נשמתו בקרבו.

ב. כנ"ל, יש בחינת משה בדורו, גדול הדור, והוא הדעת הכוללת ששייך למדרגת אותו דור. ויש צדיק וחכם, שיש בו ניצוץ משה בשעה שעמל לברר ענין זה או אחר. ובפרטות מאיר בנשמתו בחינת משה הפרטית שבו. וכמ"ש הרמב"ם (תשובה, פ"ה, ה"ב) וז"ל, כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה, עכ"ל. והיינו בחינת משה פרטית ידיה. ולבחינת דעת תורה פרטית זו ראוי שישמעו תלמידיו השייכים לשורש נשמתו.

שאלות ותשובות לאחר השיעור: דרשות 140 כח המשיכה אחר המדיה תשפ"ג

בלבכיפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבכיפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 • 2>4>12 USA 718.521.5231

הצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון bilvavi231@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים • הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

03.579.3829 ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 02.623.0294

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

ערכים בפרשה

[ביאור המהות של כל צירוף שני אותיות בלשון הקודש, ע"פ סדר רל"א שערים (עיין ספר יצירה פרק ב' משנה ב'), לפי ערך המופיע בפרשת השבוע שיש בתוכו צירוף זה, ולפי זה ביאור כיצד מתראה צירוף זה בערך זה ובערכים נוספים שבתוכם מופיע צירוף זה].

ויגש צ-ר פל על צוארי בנימן אחיו ויבך ובנימן בכה על צואריו (בראשית, מד, יד).

צואר, צר-או. ונקרא כן מפני שהוא המקום הצר ביותר בקומת אדם. וזהו צר, לשון צמצום. והוא מהות צינור, צר-יון, כי דרך הצינור להיות דק וצר, היפך נהר, רחובות הנהר, היפך צר רחב.

וזהו צורה, כי החומר מצד טבעו מתפשט, והצורה מצירה את גבולות החומר ומצמצמת אותו, בבחינת קצר, ק-צר. וזהו מצורע, צרעת, צר-עת, כי המצורע מצומצם מלבוא אל המחנה, ומסולק ומצומצם משלוש מחנות. וכן עבד נרצע, רצע, רצ-ע. כי ע"י שנרצע נעשה משועבד תחת ידי אדונו בצמצום ואינו יוצא לחפשי. ובבחינת נפש זהו רצוץ, רצ-וץ, נפש כנועה. וכן רבץ, רצ-ב, כנוע על מקומו.

וצמצום בבחינת מקום, זהו מבצר, מב-צר, שעושה חומה סביב ומצמצם את גבולותיו. וכן חצר שסביב הבית, חצר, ח-צר, היא גבולות התפשטות הבית. וכן עיר מקלט

בלבביפדיה אברהם

בראשית, כה, א ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. ובתרגום יונתן כתב, קטורה היא הגר, דקטירא ליה מן שרויא (אולם באבן כתב וז"ל, איננה הגר, כי כתוב ולבני הפלגשים נתן אברהם, עכ"ל. ועיין מושב זקנים על אתר. ועיין ילקוט איוב, תתק"ד. ועיין ילקוט ראובני, לך לך, אות קמ"א. והוחלף הגר בקטורה, ודו"ק, שנראה יותר שהגר מחם, מצרים). וברש"י על אתר כתב, ומקורו בב"ר (סא, ד) וז"ל, זו הגר, ונקראת קטורה ע"ש שנאים מעשיה כקטורת [מדוע דוקא עתה קוראה קטורה, עיין מושב זקנים (כא, יד) שאחרי שעשתה תשובה נקראת כן ולא קודם לכן. וכן הוא בחזקוני על אתר. וכן הוא ברא"ש על אתר, עיי"ש. ושורש הדברים מפורש בזה"ק (ח"א, קלג, ע"ב) קטורה היא הגר, דהא תנינן, בתר דאתפרשא הגר מניה דאברהם וטעת בתר גלולי דאבוה, לבתר דאתקשרא בעובדין דכשרן, ובגין כך "אשתני שמה" ואקרי קטורה דעובדין דכשר], וש"קשרה פתחה, שלא נזדווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם, עכ"ל.

וכתב במלבי"ם על אתר וז"ל, כמו שהעץ יש בו עליו וקליפה וגרעינין ופרי, כן במין האנושי ימצא הלב והפרי שהוא מובחר האנושי שבעבורו נשתל כל האילן ובעבורו נקרא כל היצור, אבל הפרי מעטה נגד העליון והקליפות שהם כלל בני"א גוים ולאומים וכו'. ובה מספר שכן אברהם עם מה שהוליד את יצחק ונתן לו בת זוגו שמהם יצא הלב והסגולה, והוציא ג"כ עלים וקליפות שיהיו שומרים לפרי. ויש קליפה הקודמת לפרי כטבע התור לדה שתחלה יצאו הסיגים ואח"כ הכסף הנקי וכו', ובערך זה היה ישמעאל שנולד קודם יצחק, ויש קליפה המאוחרת לפרי, ובערך זה היו בני קטורה. ועל זה אמרו במדרש, אשר פרו יתן בעתו, זה יצחק. ועלהו לא יבול, זה ישמעאל. וכל אשר יעשה יצליח, אלו בני קטורה, עכ"ל. ובני קטורה שורש תפארתם הוא יתרו מן מדין (עיין מהרש"א, סנהדרין, צד, ע"א). ועיין פרדס יוסף (בראשית, כט, יב). ועיין זבחים (סב, ע"ב).

אולם מצינו פנים הפוכות לשמה קטורה, כמ"ש בספר הקנה (ד"ה סוד טהרות וט" מאות) וז"ל, בני קטורה, שצריכים הקטרה להבריהם מן המרכבה, הוא שנאמר ישימו קטורה באפיק וכליל על מזבחך, עכ"ל. והרי שלביאורו ע"י קטרת של ישראל מסתלקת ונכנעת קליפת קטורה, וע"ש כן נקראת קטורה. והיא זה לעומת זה, קטורת דקלקול. ובתיקון אברהם העלה את קטורה מהקטרת דקלקול להקטרה דתיקון, כמ"ש בקהלת יעקב (ערך קטורה) וז"ל, ויקח אשה ושמה קטורה, ר"ל שלקח אשה זרה והעלה אותה, עכ"ל. וכתב במגן דוד (אות ה) וז"ל, הקטורת אשר לפעמים עוצר המגפה שנאמר ישימו קטורה באפיק וכו', ולפעמים הקטורת מביא המגפה, עיי"ש. וכתב בספר הליקוטים (חיי שרה, כה) וז"ל, שבני קטורה הם גבורות נמתקות, מפני שעתידים להיות עבדים לישראל לעת"ל, עכ"ל. עיי"ש. וכתב הרמח"ל (בראשית, כה, א) וז"ל, אמרו רז"ל, שקטורה היא הגר, והיא בסוד קליפת נוגה הנתקנת בקדושה, עכ"ל. והוא סוד התשובה שעשתה הגר, בסוד קליפת נוגה ששבה בתשובה, משא"כ ג' קליפות טמאות. ועיין זה"ק (ח"א, קל, ע"א), ודו"ק היטב.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

כתר

פלא עליון - אל"ף. אפה, א-פה.

חכמה

אמרו (שבת, קלא, ע"ב) רדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה. ועיין רמב"ם (שבת, פכ"ב, ה"א) וז"ל, רדיית הפת אע"פ שאינה מלאכה אסרו אותה חכמים שמא יבוא לאפות, עכ"ל. ועיין תוס' (ר"ה, כט, ע"ב, ד"ה רדיית הפת). ועיין תיקונים (תיקון סט, קי, ע"א) תלת טיפין, חד אופה במוחא דאיהו לקבל ימינא דאיהו אופה דאיהו שר האופים. ולכאורה זהו ימין שבשמאל, כי שר המשקים בימין ושר האופים בשמאל, כנ"ל ערך קטן צמצום. ועיין גר"א שם.

בינה

עיין שער הפסוקים (וישב) וז"ל, שר המשקים כנגד הקנה שבו מתלבש מוח החכמה כנ"ל, ושר האופים כנגד הושט, ששם מתלבש מוח הבינה (ועיין ספר הליקוטים, שם. ועץ חיים, שכ"ב, פ"ג, מ"ק, ועוד) וכו', והבינה נקראת שר המתפשט בושט, הנקרא אופה, כי הוא האופה כל מאכל, כי דרך בו עובר אל האצטמוכא, עכ"ל.

דעת

נחש. ואמרו (ב"ר, יט, ב) א"ר חנינא בן סנסן, ארבעה הן שפתחו באף ונאבדו באף, נחש, ושר האופים, ועדת קורח, והמן. נחש, ויאמר אל האשה אף (בראשית, ג, א). שר האופים, אף אני בחלומי וכו' (שם, מ, טז). וסימנך, אנקה, ר"ת, אופים, נחש, קרח, המן. ועיין זוה"ק (וישב, קצב, ע"א) כיון דפתח פומיה באף, מיד דחיל יוסף וידע דכל מלוי אינון לאבאשא ובשורה דביש בפומיה. ושורש החרון אף שבשר האופים הוא, באכילה מעץ הדעת בפיתויו של נחש. ובעומק, פרעה - הערף, ושר שלו שר האופים קנה (עיין ערך קטן צמצום). ועיין גר"א (ספד"צ, פ"א) וז"ל, כל ניקתם של הסט"א מהעורף כידוע, בסוד פרעה הערף (מקום הדעת), ומצרים במצר הגרון, וסוד שר המשקים ושר האופים ושר הטבחים, הכל בגרון בסוד התנין, כמ"ש על פרעה, הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול (יחזקאל, כט), עכ"ל.

חסד

אברהם. ועיין רבינו בחיי (וירא, יט, ג) וז"ל, ומצות אפה ויאכלו, מפני שלא הביאו הלחם בסעודת אברהם, באר כאן ומצות אפה ויאכלו, כי בכאן אכלו לחם, ושם היה הבשר מסתלק ראשון כקרבן הקרב ע"ג מזבח, עכ"ל. והבן שאצל אברהם פרסה נדה ונטמאה העיסה, ואין שם אפיה, לשון של אף, כעס, כי אברהם כולו חסד (וישנה בחינה הפוכה, שנחסר תיקון האפיה). ועיין חמדת ימים (הדרת קדש, י). ועיין זוה"ק (תיקונים, תיקון סט, קי, ע"א) תלת טיפין, חד אופה במוחא דאיהו לקבל ימינא דאיהו אופה, דאיהו שר האופים וכו'.

ועוד. האפיה גורמת שאינו מחמיץ (עיין ערך קטן מלכות). ועיין רקאנטי (תצוה) וז"ל, לא תאפה חמץ חלקם נתתי אותה וגו', כבר רמזתי איסור החמץ, ומשם תשכיל. ורז"ל למדו מכאן במנחות שאפילו השיריים הנאכלים לכהנים הם מצה ולא חמץ, שנאמר לא תאפה חמץ חלקם. והטעם ידוע, כי מדת הכהנים הפך חמץ, עכ"ל.

גבורה

יצחק תיקון תפלת מנחה. ותפלות כנגד קורבנות, ותפלת מנחה אף כנגד מנחות (מלבד שהוא כנגד תמיד של בין הערבים). וכתוב (ויקרא, ב, ד) וכי תקריב קרבן מנחה מאפה תנור. אפה גימט' פ"ו, גימט' אלקים. סוד מוחין דקטנות שם אלקים, עיין עץ חיים (שער כב, פ"ג, מ"ק), ועוד הרבה

באריז"ל. וכתב בספר הליקוטים (וישב, לז) וז"ל, ושר האופים לאלהי-ם דיבנה, ופאה עולה אלהי-ם, עכ"ל. וע"ע שם (מקץ, מא) שכתב וז"ל, שר האופים מצד הגבורה (ששורשה בבינה), עכ"ל. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון סט) וז"ל, ושלחן דביה הלחם בשמאל, ולכן פתח שר האופים באף (עיין ערך קטן דעת) דהוא בשמאל, וקשין מזונתיו של אדם וכו', בעצבון תאכלנה, עכ"ל.

ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן קנג) וז"ל, והוא רזא דמתניתין (פסחים, מח, ע"ב) שלשה נשים אחת אופה, ואחת מערכת ואחת מקטפת, הם סוד מהרי שלש סאים סולת (בראשית, יח, ו), יצחק הוא סוד האופה, אברהם מערכת, שרה היא סוד מקטפת, עכ"ל.

תפארת

אופה, גימ' צ"ב, גימט' הוי"ה אדנות עם הכולל, יחוד ת"ת מלכות, כנודע. ועוד. עיין רד"ק (שמואל, א, יג, יח) וז"ל, וכן בדברי חז"ל ר' מאיר אומר אף הצבוע. ואמרו צבוע זה אפה, ופירוש אפה, אפה, כי כן מנהגם להסתיר אותיות הגרון ונקרא האפה צבוע, לפי שעשוי בגוונים ובמינים הרבה, עכ"ל. ססגונא, תפארת.

נצה

תרי כליות, בחינת נו"ה, כנודע. ועיין זוה"ק (רע"מ, פנחס, רלה, ע"א) ותרין כולין האופים דמבשלין הזרע דנחית מן מוחא ומבשלין מיא דמ-קבלין מכנפי ריאה (עיין ערך קטן אבא, אב, ר"ת אפיה בישול), ובו מתבשל הזרע.

הוד

לשון נוי. ואמרו (מנחות, נ, ע"ב) איתמר, חביתי כה"ג, כיצד עושין אותן, רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן, אופה ואח"כ מטגנה, רב אסי א"ר חנינא מטגנה ואח"כ אופה. א"ר חייא בר אבא, כוותיה דידי מסתברא, תופיני, תאפינה נאה. ועיין מלבי"ם (ויקרא, צו, מח) וז"ל, ר"ל יפה, שיהיה איכות וכמות האפיה טוב וגדול, עכ"ל.

יסוד

עיין זוה"ק (בראשית, השמטות, רסא, ע"ב) אופה, יסוד. ועיין ליקוטי ש"ס (פסחים) וז"ל, והאופה הוא היסוד, כי אור לו בציון ותנור בירושלים, עכ"ל.

ועוד. יום שישי. וכתוב (שמות, טז, כג) שבתון, שבת קדש לה' מחר, את אשר תאפו אפו. ומתקנת עזרא שתהא מקדמת ואופה קודם יום ו'.

ועוד. איתא (לקח טוב, וארא) ומצות אפה, קראם מצות, משום שלא הביאה לפניהם מלח. ועיין זוה"ק (ויחי, רמא, ע"ב) שמלח הוא היסוד הממתיק הגבורות דנוק'. וכאשר חסר מלח, אין המתקה ונשאר חרון אף, והוא ומצות "אפה", ודו"ק.

וכל מעשה שר האופים, שחל בו חרון אף ונתלה, נעשה מכח יוסף, שפתר כך את חלומו, שהכל הולך אחר הפה של הפותר. כמ"ש (לקח טוב, וישב, מ, כב) ואת שר האופים תלה כאשר פתר להם יוסף, הוא שאמרו ז"ל, כל החלומות הולכים אחר הפה. ועיין ספר הליקוטים (בא) וז"ל, שר המשקים כנגד הקנה, ושר האופים כנגד הושט שהוא בגבורה, ושר הטבחים כנגד הוורידין שהם באמצע, והם שנים שנוטה לכאן ולכאן, ויוסף הוא הכולל את כולם, עכ"ל. ועיין לקוטי תורה (וישב) וז"ל, ונבאר עתה החלומות של פרעה ושר המשקים ושר האופים, כבר ידעת מה שארז"ל, כי מה ששמח יוסף בחלומות אלו לפי שהם מורין עליו וכו', עכ"ל. ועיין עמק המלך (שי"א, פ"ו).

מלכות

עניא דלית לה מגרמה כלום. לחם עוני. וכתוב (בראשית, יט, ג) ומ־צות אפה ויאכלו. וכתוב (שמות, יב, לט) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ. היפך שתי הלחם, שכתוב ביה (ויקרא, כג, יז) חמץ תאפינה. ודו"ק שהמצה והחמץ תלוי באפיה, שאם נאפה כבר אינו מחמץ.

ועוד. עיין לקח טוב (וישב, מ, כא) הצרור שנמצא בגלוסקין של שר האופים, לא היה אנוס אלא נתרשל במוראו של מלכות, ומשפט מות לו. ואמרו (שכל טוב, שם, מ, א) ומה ת"ל למלך מצרים, שלא נהגו בו משפט המלך.

ועיין קהלת יעקב (ערך אפה) וז"ל, אפה ר"ת את פני האדון, שנדרש בזהר (בראשית, קמד, ע"ב) על המלכות, עיי"ש בהרחבה עוד רמזים. ועיין זוה"ק (דברים, רנב, ע"ב) כבשן דיליה דאופה ביה נהמא, שכיתא, תמן אתבשל ואשתלים, ובגין דא אין בוצעין אלא מאתר דגמר בישולא.

נפש

מעשה. ועיין מפתח השמות (בא) וז"ל, מעשה אפה, מעשה פאה, מעשה האף והחמה, מעשה הטבע, מעשה האלהים (כולם גימטי שווה, אפה - פאה, האף, הטבע, אלקים), "כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע", עכ"ל.

רוח

אמרו (קידושין, מט, ע"ב) ותשאנה את האיפה (זכריה, ח, ט), זו חנופה וגסות הרוח.

נשמה

סוד איה. א - כתר. י - חכמה. ה - בינה (ונגלה בסוד אהי"ה). ועיין רש"י (תולדות, כז, לג) וז"ל, אפוא - לשון לעצמו משמש עם כמה דברים, עכ"ל. אפוא - איה - פה. ועיין רש"י (מקץ, מג, יא) וז"ל, כל לשון אפוא לשון יתר הוא לתקן מלה בלשון עברי, עכ"ל. ועיין במזרחי (שם) וז"ל, לתיקון הלשון ויפיו, עכ"ל. והבן שזהו בחינת ריבוי בלשון עצמו למעלה מו"ק, בחינת נשמה. ועיין מלבי"ם (ישעיהו, יט, יב) וז"ל, ההבדל בין איה ובין אפוא במלת איה שואל על העצם אם ישנו פה לפנינו (וזהו בחינת נפש רוח שיש בו השגה), ובמלת אפוא שואל על העצם אם נמצא כלל במציאות באיזה מקום בעולם (וזה שייך בנשמה שאין בה השגה, ודו"ק), עכ"ל.

חיה

כתוב (ויקרא, ו, יד) על מחבת בשמן תעשה מרבכת תביאנה תפיני מנחת פתים וגו'. ודרשו (מנחות, נ, ע"ב) תאפינה נא. ועיין מזרחי על התורה (שם) וז"ל, ופירוש נא, חיה, כמו (שמות, יב, ט) אל תאכלו ממנו נא, למדנו שכשיאפנה בתנור תהא נא ולא מטוגנת, עכ"ל.

יחידה

עיין אבן עזרא (צו, ו, יד) וז"ל, תפיני, וטעמו תיקון, ואין ריע לו, עכ"ל. בסוד יחידות. כי כאשר מתקן הדין בשורשו ע"י אפיה, נתקן שורש הצ־מצום ונגלה יחידה - יחידו של עולם. ועיין רשב"ם (שמות, טז, כג) וז"ל, תאפו אפו, אפו היה לו לומר בחטף פתח קטן, כמו מן אכל אכל, מן אמר אמר, מן אפה אפה, לשון ציווי, אלא בשביל שאינו מחובר לאחריו אלא מנוגן ברביע שהוא מנגוני המלכים, לכן נקוד בצירי, ולא מצאתי דוגמתו, עכ"ל. ועיין ערך קטן א"ס.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אחד מהם הוא בצר, ב-צר, כי עיר מקלט הוא מעין מבצר שאי אפשר לו לצאת ממנה עד מות הכהן הגדול.

והצמצום הגמור בנפש הוא רציחה, רצח, צר-ח. ולכן יש אותיות צר בנבוכדנצר, וכן בלטשאצר, על שם היותם רוצחים. והדרך לרצוח בדבר צר וחד. וכן יש כח בפה להרוג, כמ"ש אצל משה הלהרגני אתה אומר. ומעין כך מספר לשון הרע הורג שלשה, והוא בחינת צפור, כמ"ש חז"ל, צר-פו. ודיבורו בבחינת חרצובות לשונו. חרצב, חב-צר. ובתיקון מתהפך, כמ"ש נצר לשונך מרע, נצר, נ-צר (והיפך צרח, צר-ח), והיינו שמצמצם פיו מדיבורו ושותק. וצמצום חלקי הוא בבחינת צעיר, צר-עי, כי הצעיר עדיין מצומצם ואינו נתפשט בהתחברותו לאנשי העולם.

והיפך דבר צר שהוא עומד לעצמו ולכך בלתי מתפשט לזולתו, יש בחינת צרור, היינו חיבור חלקים קטנים וצרים, צר-ור. בבחינת חיבור פרוטה לפרוטה, שע"ז כתוב וצרת הכסף בידך. וזהו צרוף, צר-וף, מצרף החלקים. והכח שמצרפם הוא היפוך צר לרץ, צר אינו מתפשט לזולתו, רץ מתפשט לזולתו. וזהו בחינת רצון, רצ-ון, בבחינת "רצוי אחיו", רוצה ומצורף לאחיו. וזהו פרץ, פ-רץ, שע"י הפירצה נעשה ריצה והתפשטות לזולתו.

וזהו חצוצרה, חצוה-צר, שנועד לאסוף המחנה, לעשותם צרורים זה עם זה. ועיקר בחינה זו שכל העם צרורים זה עם זה הוא בארץ ישראל, ארץ, א-רץ, ושלמות דיניה כאשר רוב ישראל עליה, היינו שצורת בקרבה את רוב ישראל.

וכאשר מצורפים כל החלקים יחד, זהו בחינת צור, צר-ו, ונעשה בחינת חוזק ותוקף. ויתר על כן, הפיזור שורשו בחשך, כי בחשך נראה הכל כנפרד. אולם באור נראה ונגלה צירוף הדברים, בבחינת משיכיר את חברו. ואזי באור כאשר מצורפים החלקים נעשה בחינת יצהר, יה-צר.

ערכים נוספים שבהם מופיע צירוף

אוצר, אליצור, אצר, עצר, רבץ, חצר, רצח, בצרה, חצור, חצוצרה, מצער, חרץ, בלטשאצר, מערצה, מצור, צהרים, צואר, מרצע, עצרת, פרצות, צמר, צנור, צוער, בציר, בצר, צרור, צפרדעים, צפרן, תרצה, חצרוני, רצון, ברצו, יצר, מבצר, מלצר, יצהר, יצהרי, מצרים, מצרע, פצר, מצר, מצור, צור, פרוצה, פרצו, צרעה, צרעת, צרפים, צפירה, צריח, קציר, קצר, רחצה, צר, קוצר, חצור, חצצה, חצרון, רצון, רצפה, נבוכדאצר, נצרת, עריצים, צופר, מצור, צחר, ציר, ציער, צירם, צור, צפור, רצו, שנאצר, רצון, צפיר, רצע, רצף, שראצר, חצור, חצצה, חציר, חצון, חרצבות, צרף, יצחר, חצרמות, כצר, כצרו, עצר, ששבצר, נבוכדנאצר, נצר, צור, פדהצור, מצור, צוריאל, צורישידי, צורף, צוער, צהר, צמרת, צנתרות, צחר, צורי, צרויה, צרוע, צפר, צעיר, ציר, צרף, צרפת, צרור, צר, צער, רצון, צרר, צרח, צרבת, ערוץ, רחץ, רצין, פרץ, צרי, שרץ, הרצוץ, ארץ, חרוץ, רצוא, רחץ, חרץ, שרץ, פריץ, פרץ, עריץ. ■ המשך

בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

והוא סוד מה שמלכי אדום שהם הו"ק שנשברו, בסוד 'אדם' בסוד בשר-שבר, כי אמנם המלכות הוא פלוגתא בין האריז"ל דס"ל שהיה בה שבירה לבין הגר"א דס"ל שלא היה בה שבירה כי היא בסוד ארעא אתבטלית ומעולם לא יצאה ועתידה לצאת רק עם הבינה לעת"ל, מ"מ גם לדעת האריז"ל עיקר השבירה במדרגת הו"ק בסוד 'אדם' בשר-שבר מצד הקלקול, הוא במלכויות דו"ק, כנודע, שהשבירה היתה ב"מלכים".

ואח"כ הגידין בסוד אמא ס"ג: בסוד 'דברים קשים כגידין', בסוד אימא, אך לא קאי על הס"ג הכללי אלא על ס"ג דס"ג.

ולכן בתוכן בחי' אודם: בסוד אימא בסוד ס"ג דס"ג, שהיא שורש למלכי אדום שנשברו. אולם ע"ב דס"ג אינו במדרגת גידין, דע"ב דס"ג הם אורות אח"פ, אך ס"ג דס"ג שהם אורות העיניים הם בחי' הגידין.

ואח"כ העצמות בסוד הלובן אבא ע"ב: העצמות מצד פנימיותם הוא המוח שבהם והוא בחי' הלובן בסוד הכתר, אולם מצד חיצוניותם הם בבחי' חכמה בסוד קו ימין, ע"ב-אבא, בסוד א"ב הוא שורש הא"ב שנעשה בחי' אורך בסוד האלף בית, והע"ב שורש העיבוי כנ"ל.

והנה כל א' מאלו הד' בחי' יש בו ג' בחי' כי הבשר יש בו חיצון ואמצעי ופנימי כנ"ל כי אין דבר שאין בו רת"ס⁵ בענין האורך וכן בעובי וכן הוא בעור ג' עורות זה לפנים מזה ושלשתן עור א' וכן בגידין ג' קליפין⁶ זו תוך זו ושלשתן גיד א' וכן בעצמות ג' קליפין ושלשתן עובי של העצמות והבן זה היטב: מצד העובי הוא בחי' חיצון אמצעי ופנימי, ופעמים האמצעי נקרא תיכון, והיינו כי 'תיכון' הוא מצד שהוא בחי' עצם נקודת האמצע שכוללת בתוכה את הצדדים, ו'אמצעי' הוא בבחי' 'ממוצע'⁷ בין חיצון לפנימי.

והנה בחי' חיצוניות שבעור בשר גידין ועצמות הם הנה"י שבהן, ובחי' הב' הם חג"ת שבהם ובחי' (הג') הפנימית הוא חב"ד שבהם: חיצון הוא בבחי' נה"י שהוא 'לבר' בחי' 'חוץ'. בעומק כל חוץ הוא מל-שון מחיצה-חציצה, בסוד 'מחיצה בניהם'. ובעומק מה שמבדיל בפר-על בין החוץ לפנים הוא בחי' חג"ת⁸ בחי' ממוצע בין החיצון לפנימי, כלומר נקודת האמצע יכולה להיות בבחי' 'מבדיל' או בבחי' 'חיבור' בסוד דעת המבדלת ודעת המבחרת. והוא מה שבמעשה בראשית הרקיע שהוא האמצע' הבדיל בין המים העליונים למים התחתון-נים, ומאידך 'רקיע' מלשון 'עיקר' מצד שהוא עיקר המחבר בין מים עליונים לתחתונים. ובחי' חב"ד הוא בחי' פנימי שהוא בחי' 'מחשבה' שאין אדם יודע מה במחשבתו של חברו.

והנה העובר יש בו עור ובשר וגידין ועצמות, אמנם הם דקין כי עדיין אין בהם רק בחי' חיצוניות שבכל בחי' מהם, והוא בחי' הנה"י

5 הוא מלעילא לתתא, אולם מתתא לעילא הוא סת"ר.

6 יתבאר להלן מהו בחי' 'קליפין'.

7 מיהו בעומק גם 'תוך' הוא בחי' 'מתוך' בין חיצון לפנימי, אך הוא מצד מה שהוא כולל את שניהם, ודו"ק.

8 ובדקות יותר עצם המבדיל הוא החג"ת אך המבדיל בפועל (כמבואר בזוהר שהוא בחי' הרקיע המבדיל) הוא סוד הפרסא שהיא באלכסון מהחזה לכנגד מקום טבורא היא בחי' הממוצע שמבדיל ומחבר בין החב"ד לנה"י. והיינו כי יש בחי' אמצעי מדין חלל והוא מדין תיכון, ויש בחי' אמצעי מדין מדרגה אמצעית בניהם והוא מדין פנימי, ויש מה שהוא נבדל מכח מחיצה בניהם והוא מדין חיצון.

ועתה צריך שתדע ענין אחר כי כמו שבאורך יש חח"ן בקו ימין כן ברוחב כלול מכולם: הדברים נתבארו במ"א והרב מאריך לבארם בהרחבה ונבאר בקצרה. כפי שהתבאר, שורש האורך הוא באריך, ושורש העובי הוא בעתיק, הם הא' והע', שהם שורש כל הקומה כולה, וזה סוד ב"ד הגדול' שיש בו שורש מדין א' ומדין ע'.

והענין כי אין דבר שאין בו נרנ"ח והם בחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כנ"ל והם בחי' מלכות נה"י חג"ת חב"ד כי כל א' מאלו הם במדרגה בפ"ע כמ"ש בע"ה: והיינו כי יחידה היא עצם הדבר² והנרנ"ח הם בחי' תוס-פת, והם ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן. והיינו ששורש 'התוספת' הוא ע"ב מלשון עיבוי, שורש הרוחב, שורש מציאות העובי, מדין עתיק, כי עצם הדבר הוא שם הו"ה פשוט, והמילוי הוא שורש מציאות העיבוי, ומדין אריך הוא מתפשט לאורך³. מדין עתיק ע"ב, עובי. מדין אריך, אב.

והיינו כי היחידה היא בבחי' נקודת אמצע, כלומר, שממנה מתפשט, הן בצידה נרנ"ח בעובי, והן תחתיה נרנ"ח באורך, אבל היחידה עצמה היא למעלה מבחי' האורך והעובי, ודו"ק.

ובדקות יותר, יש ב' קצוות, א: בחי' אורך שהוא בבחי' השתלשלות והוא מתגלה ע"י המ"ה שמתגלה לתתא באבחנה של ב"ן, בסוד האר-כה עד לתתא, שהאב בסוד 'אדם' שהוא גימט' מ"ה הוא מוליד הב"ן, בחי' סוף ההתפשטות. ב: שורש הע"ב שורש העתיק שהוא שורש העובי, שורש העיבור, ומתגלה בבחי' ס"ג שהוא האימא.

צמח. ולא אמר יחידה, מפני שהוא בחי' כתר, ואין הכתר מן הפ-רצוף עצמו רק מן הת"ת של הפרצוף העליון ממנו, כנודע: ועיין מה שהתבאר לעיל בהרחבה, בחי' הכתר מצד כלי הכתר ומצד האור. ובענין מש"כ שלא הוזכר הכתר, היינו כי הכתר שהוא בסוד עתיק. ואריך, הוא הכתר עצמו, וממנו הנרנ"ח מתפשט, מדין אורך ומדין עובי, ודו"ק כנ"ל בדברינו.

לכן גם בעובי צריך שיהיה בחי' הנ"ל כנ"ל כי יש באיברים גובה ועובי שהם אורך ורוחב: הוזכר 'גובה' היינו מתתא לעילא, 'אורך' היינו מלעילא לתתא. 'עובי' הוא מזרח ומערב, ו'רוחב' הוא דרום וצפון.

והענין כי כל פרק ופרק וכל בחי' ובחי' מאלו הנ"ל יש עור ובשר וגידין ועצמות והעור הוא מלכות המקפת הכל ונעשין כמין בית לכולם בסוד אין בית אלא אשה שהיא שם ב"ן: בכללות 'הבית שמקיף לכל' שייך גם לכתר וגם למלכות. והיינו כי יש ב' בחי' מקיפין, יש מקיף תחתון ויש מקיף עליון, הכתר הוא בחי' מקיף עליון בסוד 'מקיפין', והוא מה שהיחידה שורה בבית'. והמלכות היא בחי' מקיף תחתון שהוא הבית עצמו בחי' הכלי, וכפי שמבואר בזוהר שהמלכות היא הבית לתתא.

אחר כך הבשר בסוד ז"א מ"ה: כי 'אדם' נקרא ע"ש 'בשר ודם', כלומר חיצוניותו 'בשר', ופנימיותו מצד התנועה הוא דם, כי הדם הוא הנפש. סוד 'בשר' מתהפך לאותיות 'שבר', וכבר הוזכר שאכן מצד הקלקול זה שבר, והוא כח התאוונת דקלקול, בסוד כי תאוה נפשך לאכול 'בשר', לעומת כך מצד התיקון הוא בשר מלשון 'בשורה', בחי' מבשר טוב.

1 ע-עובי, יושבים בצורת עיגול-עובי, כחצי גורן עגולה. ואחד "על גבם", וזהו מדין אורך, 'אב' ב"ד.

2 וכפי שמתבאר להלן בביאור הגהת הרב צמח.

3 כמבואר עוד להלן בהרחבה.

4 והחיה בבגדים, ונר"ן במל"ך.

הכוללים שגם הם מולבשים בנה"י שלהם, והם הגורמים שהחג"ת שהיו במדרגת העיבור מקופלים יגדלו ויתגלו.

כי הם החסד והנצח שיש בפ"ע של נצח הכללי וכו' הרי ו' בחי' של קו ימין דנצח הכללי וכנגדן בקו השמאלי הוא הכללי וכנגדן ו' בחי' בקו האמצעי יסוד הכללי הרי עתה שיש בחי' ו"ק בנה"י הכללי: כל זה הוא נה"י הכללי, וכנ"ל שהחג"ת הכללי שגם הוא התגלה בנה"י דפרטות דיליה גורם שגם הנה"י הכללי גם הוא בפרטות יהיה בו ו"ק דפרטות.

ועוד נגדליו גם בחי' של החג"ת הכללי שבתוכם והם ג"כ בחי' ו"ק שבהם כי הם חסד ונצח שבפ"ע של חסד הכללי וכו' ונמצאים עתה ב' בחי' זו תוך זו בכ"א יש בו ו"ק: כלומר החג"ת הכוללים מתלבשים בנה"י דפרטות שלהם אולם החג"ת הכוללים גם הם מתלבשים בנה"י הכוללים, וזה האבחנה שהכל במדרגת נה"י, בין בכללות בין בפרטות של כל מדרגה, ואין כאן בעלמא דידן אלא גילוי של נה"י כנ"ל, ודו"ק. והנה עתה הבחי' החיצונה שהוא מנה"י הכוללים כל בחי' מהם נגדלות באורך ובקומה: באורך היינו מלעילא לתתא ובקומה מתתא לעילא.

כי אז הנצח שבו היה נצח שבפ"ת ועתה נגדל גם החסד שבפ"ת וכן נגדל החסד שבפרק אמצעי ונגדל החסד שבפ"ע, ונמצא כי מוח החכמה של העיבור היה נצח של פ"ע ועתה נגדל מוח זה והוא חסד שבפ"ע וכן ע"ד זה בקו שמאלי וכן בקו האמצעי נמצא כי המוחין דעיבור נגדלו גם הם עתה: כלומר כאשר הוא נעתק ממדרגה של עיבור למדרגה של יניקה, כלומר לא רק שמתווסף לו חלק עליון ע"ג החלק התחתון, אלא שגם הנה"י התחתון נגדל לו"ק פרטיים, והוא נעשה ע"י מה שהגדול מאיר לקטן בבחי' להזהיר גדולים על הקטנים.

ובזה תבין מ"ש בספרינו כי בעיבור המוחין בסוד אלם וביניקה נשלמו ונעשו אלה"ים: בעיבור חסרה הארה של י"ה ולכן הוא 'אלם', וביניקה נעשה הארה של י"ה ונעשה אלה"ים. ועומק הענין הוא כי הרי י"ה הם מוחין, וצ"ב כי ביניקה הוא רק ו"ק והיכן יש גילוי של י"ה, אלא הוא מה שביאר הרב לעיל שמה שמתחלה היה במדרגה של חכמה חיצונית אליו, כשהוא גדל היא נעשית חסד שנכנס לתוכו וכעזה"ד בבינה שנעשית גבורה, ובזה מתגלה שהמוחין נכנסים לתוכו, כלומר הוא מקבל הארה של י"ה בתוכו, תוך הו"ק, והוא הטעם שמי'אלם נעשה אלה"ים, ודו"ק.

והענין כנזכר באדרא (דף קל"ה) ז"א נקרא אלה"ים בערך עתיק הנקרא הוי"ה, ונודע כי ז"א הוא בחי' ו"ק של כללות האצילות ונמצא א"כ כי כל בחי' המוחין הם הויו"ת וכל בחי' ו"ק הם אלה"ים. ביאור הדבר כי אפילו הו"ק שיש במוחין עצמו למעלה נקרא אלה"ים: והיינו שבערכין כל מדרגה עליונה היא הוי"ה ומדרגה עליונה היא אלה"ים. בלשון אחר, המוחין דקטנות הם אלה"ים¹² והמוחין דגדלות הם הויו"ת¹³. וכמו שחידד הבלח"י שגם הו"ק דגדלות נקראים אלה"ים בערך לג"ר דגדלות שהם הויו"ת, כלומר מש"כ הרב כי ז"א הוא ו"ק דכללות היינו שהוא אלה"ים, כלומר כללות שם אלה"ים, אולם גם במדרגת הגדלות הו"ק שבהם הוא ג"כ שם אלה"ים בערך הג"ר שבהם.

וזהו הטעם שביניקה נקרא אלה"ים המוחין שבו והבן זה: כלומר

12 כלומר הכלי, אבל האור הם הויו"ת.

13 כלומר גם הכלים.

שבהם. וגם בחי' נה"י אלו הם ע"ד הנ"ל בנה"י בענין האורך, כי הם הנה"י שבנה"י וכנ"ל ע"ש. וכשנולד אז נכנסים בו בחי' חג"ת דכ"ל ללות הז"א והם מתלבשין תוך הנה"י דכללות ז"א שהם בחי' העיבור כנ"ל: כלומר החג"ת לא מתגלים כמציאות לעצמם אלא מתגלים בהתלבשות בנה"י. והתבאר לעיל בהרחבה, שמדרגת ז"א ביסודו הוא נה"י, כי הוא יצא תג"ת, והיינו כי יסודו תלת, ואע"פ שיש לו ו"ק, בעומק הוא בחי' חג"ת שכלולין בנה"י. וכן כשהוא מקבל חב"ד, הם חב"ד שכלולים בחג"ת שכלולין בנה"י, והרי שבעומק הוא נשאר במ"דרגה של תלת, ודו"ק.

ושורש היחס לעלמא דידן הוא, שאור א"ס בסוד י"ס כמוסים במא"צילן הם עשרה, הקו שהוא אותיות ו"ק הוא בסוד ו"ק, וא"ק בסוד נה"י. והיינו שאמנם עיקר היחס המצוי ברוב המקומות הוא יחס של עולם תחתון לעולם עליון שהעליון הוא ג"ר והתחתון הוא ו"ק, אך בעומק עיקר היחס הוא יחס של ג' עולמות, שהעליון הוא י"ס, האמ"צעי הוא ו"ק¹⁴, והתחתון¹⁵ הוא נה"י, הוא היחס העמוק לבריאה.

וקודם שנכנסו אלו מתפשט הז"א ממה שהיה בעיבור שהיה מקו"פל כנ"ל ועתה נגדל ונעשה ו' ארוכה בלי' ראש באופן זה. כי כל הג' נצחים נתגלו זה למעלה מזה וזה למעלה מזה בסוד חח"ן וכן הג' הודות נתגלו בסוד בג"ה וכן הג' יסודות נתגלו בסוד דת"י והרי יש בו עתה כשנולד ט' בחי' אותן עצמן שהיו היותו בעיבור בלבד אלא מה שהתחדש הוא שנתגלו כולם ונתפשט ממה שהיה מקופל בסוד ג' כליל בג' כנ"ל: כלומר הנה"י עצמם הם אלו שמתפשטים וגדלים ונעשה ו"ק שיסודו נה"י, כי החג"ת רק מתלבשים בנה"י. וכך הוא גם ביניקה ובמוחין כמבואר להלן שהכל הוא בסוד נה"י. ולכן כל מה שמתחדש הוא רק בחי' גילוי, ולא חידוש שנעשה קומה בעצם אלא הכל נשאר בבחי' נה"י.

וכל זה התפשטות נעשה ברגע (א') שהוא בצאתו מרחם אמו כנ"ראה בחוש העין: כלומר במציאות כשהוא נולד אבריו נפשטים לעור מת מה שהיו מקופלים בהיותו עובר במעי אמו.

ואמנם א"כ ע"י היניקה התחיל לגדל יותר ונכנסו בו החג"ת הכו"ללים של ז"א: היינו חג"ת עצמם של ז"א ולא חג"ת דנה"י שהיו כבר בלידתו.

והנה גם בהם יש כ"ז בחי' כנ"ל בנה"י הכוללים: נחדד ונבהיר שבנה"י הכוללים בזמן העיבור כשהוא היה בסוד תג"ת והיה מקופל הוא היה בסוד האורך שהיה מקופל בעובי, והיינו מחמת שהוא בעיבור בסוד העובי, ולכן מתגלה שהאריך מתבטל להעתיק, וכאשר הוא נולד אז עתיק מעתיק אותו מבחי' העיבור ליניקה, ואז מתגלה האורך של הקומה, ואז העתיק מתבטל להאריך, ודו"ק.

ואמנם תחלה לא נכנסו רק הט' בחי' שהם ג' הנצחים וג' הודות וג' יסודות שיש בהם ונתלבשו ט' אלו בט' של העיבור והנה אע"פ שט' אלו הם ג"כ בחי' נה"י כנ"ל עם כל זה הם מבחי' חג"ת הכוללים: והיינו כי גם חג"ת הכוללים מתלבשים בפרטות בנה"י דפרטות שלהם.

ולכן יש בהם כח שגם הט' בחי' של העיבור שהוא בחי' נה"י לבד נגדלו בבחי' חג"ת שבו שהם ט' בחי' אחרות: כלומר, מעיקרא החג"ת והחב"ד היו מקופלים בתוך הנה"י, ואח"כ כשמתגלה החג"ת

9 בחי' א"א.

10 בחי' אר"א.

11 בחי' ז"א.

מה שלשון 'עובר', בחי' "יום עברה היום ההוא", שורש למציאות של עבירות. והוא קיפול שיורד למדרגה של עיבור שהוא שורש לעבירה, וע"י קיפול זה, הכל נמצא בסתימו, באופן של תג"ת והמדרגות אינם מתגלים. וזהו עומק כח הפיתוי הגנוז בעבירה, כי מכח המדמה נראה לו שכל המדרגות גנוזות בדבר וזה מכח הקיפול, ודו"ק.

ובעומק מצד מהלכי התיקון, לפי מה שהתבאר שכל מה שנמצא באורך נמצא בעובי, ומצד האורך כל מדרגה היא עולם לעצמו וכ"ש מסתיים עולם מתחיל עולם חדש¹⁵, אך מצד העובי כל המדרגות נמצאות באותו מקום, הוא בחי' קיפול דתיקון, והוא בחי' יעקב ששכב במקום אחד וכל הארץ מקופלת תחתיו, כלומר התגלה לו מדרגה של עובי, 'יעקב' שיש בו אותיות ע"ב הוא בחי' מדרגה של 'עיבוי'. ואמנם מצד התחתון נקרא יעקב בחי' 'יעקב' מצד עצם עביות הדבר, מלשון עקב-עיבוי, אך מצד התיקון הוא בחי' שהכל מתגלה בבת אחת. אולם שם ישראל, לי-ראש, הוא בסוד אורך, קומה.

הוא המדרגה שאמר איוב "מי יתנני כירחי קדם כימי אלוי"ה ישמרני" ופירשו חז"ל בגמ'¹⁶ שאין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותן הימים, שאלו ירחי לידה שמלמדין אותו כל התורה כולה, כלומר כיון שהוא במדרגה של עובי אז הכל נמצא בבת אחת, ולא באופן של ב' הלכות ועוד ב' הלכות כדברי חז"ל, ודו"ק.¹⁷ ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהשיעור השבועי בירושלים בספר עץ חיים

לקבל את הסיכומים הקודמים, אנא בקש לכתובת bilvavi231@gmail.com

15 ובפרט לשיטת הלשם שאין ירידה מעולם עליון לתחתון אלא בסוד טיפה זרעית.

16 נדה ל':

17 וב' הבחנות אלו של אורך ועובי מתראים בעשרת ימי תשובה, שמצד אריך הוא בחי' י"ג מידות של רחמים, בפרט לבינונים שתלויים ועומדים, כמו שביארו חז"ל שהם תלויים ועומדים מדין 'מאריך' אפיה, והוא מדין האורך, מלעילא לתתא. אולם יש גם בחי' מתתא לעילא שהם י' פעמים ב' ימים שנהגו לומר שיר המעלות ממעמקים, שהם בחי' י' עומקים מתתא לעילא כמבואר בספר יצירה. מאידך מתגלה גם בסוד העובי, בבחי' "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב", כלומר שהקב"ה נמצא קרוב ב' ימים האלה, והיינו כי הכל נמצא במדרגה של עובי כנ"ל. כלומר, כי כל השנה כולה עיקר הגילוי הוא מדרגת האורך, וכל אחד נמצא במדרגה שלו בלבד, אך בעשי"ת מתגלה תפיסה של מדרגת העובי ששווה לכל, ובעומק הכל נמצא בבת אחת. בלשון אחר, זה נקרא ציבו"ר ר"ת צדיקים בנונים ורשעים, שכולם מקובצים יחד.

ובמדרגה של 'זמן' הם בחי' י' ימים שהם 'עובי של הזמן'. ובעומק הוא המציאות של הימים האלה שיש נסירה כמבואר בשה"כ מר"ה עד יו"כ, ואח"כ יניקת מלכות-נוק' מאימא, ה' מדרגות נרנח"י, וקבלת החסדים הפנימים מיוה"כ עד סוכות, ומסוכות שמאיר האור של המקיפין עד שמחת תורה שאז היא בסוד 'יחבק לה בעלה'. היינו כי בנסירה ז"א ונוק' היו בעובי אב"א, מאידך כשהיא מקבלת מאימא עילאה היינו שהיא מקבלת ממדרגה שמעליה בסוד האורך. ואח"כ בין יו"כ לסוכות ומסוכות עד שמח"ת הוא הארת המקיפים שאז חוזרת לקבל בסוד עובי שהמקיפין הם עובי, ודו"ק.

מה שביניקה גם המוחין שבו נקרא אלה"ים הוא כי שורשו הוא בו"ק דגדלות שהם אלה"ים כנ"ל, כלומר הו"ק הכוללים שורשם בו"ק של עליון שהוא אלה"ים.

ואמנם בעיבור שהיו ג' קצוות נה"י לבד היה אלם לבד כי ירכין אינון סתימין כנוכר בפרשת תצוה וביניקה נשלמו ו"ק: מה שנקרא אלם היינו כי לא היה בו הארה של ג"ר, של מוחין, הארה של די-בור בסוד 'פיה פתחה בחכמה'. וביניקה שנשלמו ו"ק אז הוא מתחיל לדבר, והוא מכח החכמה והבינה שהפכו להיות חסד וגבורה כנ"ל, שאז נכנס הארת המוחין לתוכו, ולכן מתחיל לדבר.

אז נגמרו שם אלה"ים: והיינו כי בעיבור עיקר המדרגה היא אלם, וביניקה עיקר המדרגה היא אלה"ים, ובגדלות עיקר המדרגה היא הויו"ת.

והנה כל זה בבחי' חיצוניות שהם נה"י דכללות דז"א, וכן הע-נין בבחי' התיכונה שהם חג"ת דכללות גם הוא על דרך זה נקרא אלה"ים המוחין שבהם שהם חסד נצח גבורה הוד ות"ת ויסוד שיש בג' פרקין עליונים מט' פרקין שיש בחג"ת כנודע ואלו נקראו מוחין דיניקה כי כבר יש בה כללות חסד ונצח בכל ג' פרקין של קו ימין שהוא חסד וכללות גבורה והוד בכל א' מהג"פ דבקו שמאלי שהוא גבורה וכללות ת"ת ויסוד בכ"א מג"פ הת"ת שהוא בקו האמצעי: והיינו דמייירי במדרגת נה"י דז"א שהוא מדרגת העיבור, ומדרגת הני-קה היינו יניקה דעיבור, ומה שיש במדרגה זו בחי' מוחין היינו מחמת שמה שהיה חכמה ובינה נעשו חסד וגבורה ונכנסו לתוכו בבחי' מוחין.

והנה כמ"ש שנגדל עתה באורך גם הגדיל בו ברוחב והעובי: אמנם ההגדלה היא גם באורך בסוד אריך וגם בעובי בסוד עתיק, אולם מתחלה עיקר ההגדלה היא בעובי, והוא סוד העיבור¹⁴, ואח"כ במדרגת אריך נעשה הגדלה בקומתו.

כי עד עתה עוביו מנצח ועתה יש חסד בתוכו בקו ימין וכן בקו שמאל וכן בקו אמצעי יש בהם גבורה ות"ת: כלומר מתחלה העובי היה מתוך המדרגה שלו עצמו בנצח, ואח"כ מתגלה בעצם מדרגת החג"ת שנעשה מציאות של עובי.

וכמ"ש כי יש בבחי' החיצוניות של נה"י הכוללים ד' בחי' שהם עור ובשר וגידין ועצמות אלא שהם בבחי' החיצוניות בג' בחי' והקליפות שיש בכל בחי' מאלו הד' הנה כן בזאת הבחי' התיכונה של חג"ת הכוללים יש בהם ד' בחי' עור ובשר וגידין ועצמות והם בבחי' התי-כונה שבהם שהיא הקליפה האמצעית מג' הקליפות שיש בכל בחי' מאלו הד': לשון קליפה הוא כדלעיל שהוא מצד שמסתיר את הדבר, כי קליפה הוא מלשון 'קיפול', שעי"ז מסתיר את הדבר, כלומר, מצד התיקון הוא בחי' הקיפול שמצינו דוגמתו במה שקיפל כל א"י תחת יעקב. עומק הדבר הוא כי הקיפול דידן הוא בחי' עיבור שהעובר מקו-פל ראשו בין ברכיו, בסוד העובי, הוא מציאות צורת הקיפול, ומהות הקיפול היינו אחד ליד השני. ולעניינא דידן בחי' הקליפה המוזכרת כאן היינו שהיא משפילה את מדרגת המוחין למדרגת עיבור והוא נעשה ע"י הקיפול.

לעומת כך מצד הקלקול, הקליפה מפתה את האדם לעבור עבי-

איה

איה - איה נאמר כמה וכמה פעמים, בתחילה זה נאמר לגבי שרה - "איה שרה אשתך", וכן זה נאמר אצל עקידת יצחק, "ואיה השה לעולה", ועוד. **שאלת "איה" כפשוטו, ובשורש - תשם א-ה-י-ה** השורש של המילה **איה** היא בעצם, משם א-ה-י-ה, שיעקר השם א-ה-י-ה הוא מאותיות איה, רק שהה' בא-ה-י-ה, מוכפלת. - כמו שבשם הוי"ה, הה' מוכפלת, כך גם בשם א-ה-י-ה הה' מוכפלת. ונמצא, שיעקר שם א-ה-י-ה הוא אותיות **איה**.

ולפי"ז, הגדרת **האיה**, מהי שאלת **האיה**, שאלת **האיה** מגיעה מכח השורש העליון, משם א-ה-י-ה שעניינו דבר שעתידי להיות, "אנא זמין למיהווי" כלשון חז"ל, ומאותו מקום של שורש הדבר, שהוא עתיד להיות, והוא עדיין איננו, מתגלה עומק של שאלת **איה**.

כלומר, כפשוטו, הגדרת שאלת **האיה** היא, שהדבר קיים, הדבר נמצא בערכינו שלנו, ורק האדם לא רואה אותו, הוא נעלם מעיניו, כמו בגדרי אבידה, מעין כך, כל הסתר שקיים, חל עליו השאלה של **איה**, ובדוגמא שהוזכר, שנאמר "איה שרה אשתך ויאמר הנה באוהלי", היא נמצאת, רק לא ראו אותו, וכן ב"ואיה השה לעולה", [אלא שבעומק, שם לא היה שה, רק מה שנאמר לאחמ"כ "והנה איל אחר נאחו בסבך קרניו"], ומכל מקום, כפשוטו הגדרת **האיה**, שהדבר קיים, הוא נמצא, רק שאנחנו איננו משיגים אותו בחושינו שלנו, בראיה וכדו', שהדבר נעלם, נסתר, אז שואלים שאלת **איה**.

אבל לפי המתבאר, הגדרת **האיה** מתחיל מהמקום הנעלם יותר, כלומר מהשורש של עצם קיום הבריאה, יש את ה"קודם שנברא העולם". יש את ה"משנברא העולם". יש את הממוצע בין ה"קודם שנברא העולם" ל"משנברא העולם". והממוצע, זהו שם א-ה-י-ה, "אנא זמין למיהווי", כלומר כביכול כבר קיום מציאות של תפיסת רצון, מחשבה, של בריאת העולם, אבל עדיין הדבר אינו יוצא לפועל, ולכן נשאלת שאלת **האיה**, כיון שהוא כבר התחיל בכח, ורק שלא יצא לפועל.

כאשר התפיסה היא "קודם שנברא העולם", אין שאלת **איה**, ושם זה ברור ופשוט, ביחס לבורא, אין שאלת **איה**, כי הוא נמצא לבדו, וביחס לנבראים אין שאלת **איה**, כי הם אינם קיימים כלל. **שאלת איה על הא-י-וה', הרצון והמחשבה לבריאה** אבל כאשר מתעורר בדבר הרצון העליון, שזה ה"אל"ף של **האיה**, שכמו שאומרים רבותינו אל"ף - **אלופו** של עולם, ומתעורר הרצון לברוא את העולם, ונעשה מציאות המחשבה, **החכמה, כח-מה**, שב'בכח' כבר נמצא העולם, כי זה נמצא במדרגת **חכמה** - **מחשבה**, זהו שורש הבריאה כמו שדורשים חז"ל כידוע על הפסוק "כי ביה ה' צור עולמים" עולם הזה נברא בה"א, עולם הבא נברא ביו"ד, וכאשר מתעורר א"כ, הרצון והמחשבה לברוא את העולם, אז מתגלה השם א-ה-י-ה של "אנא זמין למיהווי", שם, כמה שזה "זמין", נשאלת ונעמדת השאלה - **איה**, איפה מקום שורש מציאות הנבראים, זה שאלת **איה** **מלעילא לתתא**.

ויש שאלת **איה**, שהיא בדיוק הפוכה, שאלה מתתא לעילא, כאשר נמצאים בתוך תפיסת הבריאה ההבנה היא כך, שם א-ה-י-ה שורשו א' י' וה', והרי כמו שהוזכר לשון חז"ל, עולם הבא נברא ביו"ד, עלם הזה נברא בה"א, וכאשר מצטרף ומשתלשל העולם הבא לעולם הזה, מלעילא לתתא, מהעולם הבא, נעשה עולם הזה, ומתתא לעילא, מהעולם הזה מגיעים לעולם הבא - "התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין".

- ולכן, מצד כך זה נקרא עולם הזה, והעולם **הבא** נקרא **הבא**, כי הוא מה שבא לאחר מכן, זה מתתא לעילא, "התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין", אבל מלעילא לתתא, קודם העולם הבא, ולאחר מכן, מציאות של העולם הזה, שמן העולם הבא, משתלשל ונעשה מציאות של עולם הזה, ולכן, מה שבעולם הבא, זה אות י', ההשתלשלות היא ההמשכה של הי', שמהי' נעשה מציאות של ו', זה ההגדרה של שם הוי"ה, שנעשה י-ה-ו-ה, כלומר, השורש הדבר זה י' וה', אבל בהמשכתו של הי', כשהוא נמשך לתוך מציאות הבריאה, דהיינו, כשהעולם העליון שהוא י', "עולם הבא נברא ביו"ד - נמשך למציאות העולם, הרי שההמשכה גופא, משנה אותו מאות י'

לאות ו'. ולפיכך מהי' וה' - נעשה ו' - ה'. וזה יסוד דברי רבותינו שבעלמא דידן, אנחנו נמצאים במדרגה של ו' וה', שזה השורש של 'חמשה חומשי תורה', ויששה סדרי משנה', ובעולם העליון, נמצאים במדרגה של י' וה', כלומר, בשורש כח הדבר, מה שבעלמא דידן, העולם הזה, הוא הנברא בה', זה הה' התחתונה. ובעולם הבא, הוא הופך להיות עולם הזה, כשנמצאים בעולם הזה, אז, העולם הבא הוא עולם הבא, אבל כשנמצאים בעולם הבא, הרי שהוא הופך להיות עולם הזה, בערכו שלו, ואז, הגילוי הוא י' וה', זה צורת הדבר מתתא לעילא.

וא"כ, כאשר נשאלת שאלת **האיה** מתתא לעילא, גידרה היא, שכיון שאנחנו נמצאים עכשיו בעולם שהוא ו' וה', לכך נשאלת שאלת **האיה** על האותיות שמרכיבות את תיבת **האיה**, איפה הגילוי של הי' והה', ואיפה הגילוי של האל"ף ה'אלופו של עולם', שברא את עולמו, וכשהוא ברא את עולמו במחשבה, צורת הדבר היה י' וה', וכשה נשתלשל לפועל, זה נעשה ו' וה', ואנחנו בערכינו שלנו שאנחנו נמצאים השתא בעולם הזה, שהוא במדרגה של ו' וה', הרי שנשאלת שאלת ה'איה', איפה הגילוי של הי' וה' שזהו האופן של מדרגת החכמה, מדרגת המחשבה, שמציאות הי' וה' נעלמת. **"דפו ידיהם מן התורה", אחיזה בו-ה' בלי אחיזה בי-ה'** הדוגמא הבהירה לכך שזה מתחדד, זה בעמלק, שבא לישראל כאשר הם חנו ברפידיים, כדברי חז"ל שנקרא **רפידיים** משום שרפו ידיהם מן התורה, כלומר, התורה שמתגלה בה היקדמה לעולם אלפיים שנה' כמו שאומרים חז"ל כידוע, שזה מה שנאמר "אאלפך חכמה", "אאלפך בינה", שהתורה קדמה לעולם אלפיים שנה, "אאלפך חכמה" ו"אאלפך בינה" הם שני אלפים, כמו שאומרים כבר הראשונים, ומצד כך, הגילוי של מציאות שורש התורה שהיא 'קדמה לעולם', כלומר, היא נמצאת במדרגה של המחשבה, נמצא לפי המתבאר השתא - והקבלת הדברים ברור, מיניה וביה - מדרגת התורה היא לא הוי' והה' ביסודה, אלא היא מתחילה מהי' והה' שנמצא בשורשו.

וזה מה שנאמר במלחמת עמלק, "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור", "יד על כס י-ה", עמלק בא באופן של "רפו

ידיהם מן התורה", ברפידים, מה כוונת הדבר "רפו ידיהם מן התורה", הל' 'רפו' זהו מלשון רפיון, כלומר, זה אופן שהוא אוזו בדבר, ואינו אוזו בו, כלומר, זהו דבר רפוי, לא שאין אחיזה כלל בדבר, כי אז זה בבחינת "תורת עזבו", אבל לשון של "רפו ידיהם מן התורה" – "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור".

מ"מ אם כן, נתבאר שמציאות הי' והה' היא נמצאת בהעלם המחשבה כדברי הראשונים, וע"ז חל שאלת ה'איה'.

או מלעילא לתתא, קודם שנברא העולם, שאז, זה נמצא רק בכח ולא נמצא בפועל, ואז, השאלה היא, איפה ה'פועל' של הדבר.

ומתתא לעילא, עומק השאלה היא, איפה הגילוי של הי' והה' שצריך לחול מתתא לעילא – שמחפשים את שורש המחשבה, ומתגלה רק מציאות העולם דידן, בלי

השורש. זה שאלת איה. **שאלת 'איה' באדם אחד החטא "איכה"** כשאדם הראשון חטא, ואכל מעץ הדעת, שאז הוא נתגרש מגן עדן, לעלמא דידן, ל"בזעת אפך תאכל לחם",

שע"ז יחול ה"לעבדה ולשמרה", בהגדרה הכוללת מאד, עומק נקודת הנפילה – אילו אדם הראשון אכל מעץ החיים, כמו שמפורש

בחז"ל, הרי שהוא היה אוזו במדרגה של "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר", כלומר, הוא היה אוזו במדרגת

התורה שנקראת חיים, ובמידה מסויימת, זהו "עץ חיים למחזיקים בה", 'למחזיקים' דייקא, שהיפך 'ארפנו' הוא אוזו את הדבר

בחזקה, זהו "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר", אבל כאשר הוא חטא, ואכל מעץ הדעת, הוא יצא מתפיסת החיים

של חיי החכמה, הוא יצא ממדרגה של גילוי של תורה, שהיא במדרגת 'תורת – חיים', והוא נופל למדרגה של "דעת טוב ורע" –

מעורבים זה בזה, כלומר, הוא יוצא ממהלכי המוחין, כי המוחין הופכים להיות "טוב ורע מעורבין זה בזה", שזה בחינת דעת, מהלכי מוחין – אבל, כאן זה מהלכי מוחין דקלקול של "מעורבין זה בזה", ואשר על כן, הוא

נופל למדרגה תחתונה יותר, שעיקרו הופך להיות עולם המעשה. **מדרגת קודם החטא – מחשבה מח ולב, ואחר החטא – העיקר הוא המעשה** – הרי היסוד שהעיקר הוא

לפי המעשה, יסוד הוא בתולדת החטא, לא קודם החטא, קודם החטא, העיקר לא היה

מעשה, קודם החטא, העיקר היה בשורש הרוחני של הדבר, "לעבדה ולשמרה" זו מצות עשה ומצות לא תעשה – אבל בעומק, זה לא היה מצות עשה ומצות לא תעשה כפשוטו, אלא זה היה השורש של המצות עשה, שזה אהבת ה', ושורש מצות לא תעשה, שזה יראת ה', כלומר, דבר ששייך במחשבת המח והלב, זה היה המדרגה של

אדם הראשון קודם החטא, כדרשת חז"ל "לעבדה ולשמרה – זו מצות עשה ומצות לא תעשה", אבל כמו שחידדנו, שעומק הגדרת חז"ל, זה לא כפשוטו, מצות עשה בפועל, ומצות לא תעשה בפועל, [כמובן, לא תעשה הוא לעולם לא בפועל, אבל כפשוטו, הוא ההעדר של הפועל] אלא כדברי הרמב"ן הידועים, ששורש כל מצות עשה הוא אהבה, ושורש כל מצות לא תעשה הוא

יראה, וברור ופשוט הדבר, שאדם הראשון קודם החטא, תפיסת מדרגת המצוות שהיה לו, זה לא היה בהתפוררות שזה בחינת ה'עפר', אלא האחיזה שלו במצוות, היה בשורשים, וא"כ, כיון שנתבאר כדברי הרמב"ן, שהשורשים של המצות עשה והלא תעשה, הוא אהבה ויראה, א"כ, מונח מיניה וביה בהגדרת הדבר, שמצוותיו של

אדם הראשון 'לעבדה ולשמרה' יסודם היה מדרגת אהבה ויראה, ששייך למח ולב, זה היה מדרגת אדם הראשון קודם החטא.

אבל כאשר הוא חטא בעץ הדעת טוב ורע, כמו שנתבאר, והוא יצא ממהלכי המוחין, "אין אדם חוטא אא"כ נכנסה בו רוח שטות", שהשורש של זה, הוא בחטא אדם הראשון שאכל מעץ הדעת טוב ורע, שזה הרוח שטות שנכנסה בו, ועל ידי כן, הוא יוצא ממדרגת המוחין ביסודו, והוא נכנס למדרגת העשיה, שזה ה'לעבדה ולשמרה' שהוא באופן של "בזעת אפך תאכל לחם".

– אז, מיניה וביה, חל בו תפיסת שאלת ה'איה', הוא נעלם ממדרגת המוחין, ונכנס למדרגת העשיה, אז נשאלת עליו שאלת הראשון לאחר שהוא אכל מעץ הדעת, אומר לו הקב"ה: "איכה", שזה איה-ך, שהכ' כאן מתפרש, ששאלת האיה היא ביחס אליו, שזה ההבדל בין 'איה' ל'איכה', איה – זה שם תואר כללי, ו'איכה' זה חל ביחס לתואר אדם הראשון, ובעומק, הוא איבד את הכח של ה"אדמה לעליון" שזה כ'

הדמיון, כ' המדמה, שמדמה עצמו לעליון, זה מה שנאבד ממנו בשורש השורשים, אבל מכל מקום, הקדוש ברוך הוא אומר לאדם הראשון "איכה", 'איה', כלומר, כיון שהוא ירד ממדרגת המוחין למדרגת העשיה, מכח כך נשאלת השאלה, איפה המוחין, 'איה' – איפה השורש של מציאות המוחין בשורשם, כאן מונח השורש של השאלה שהקב"ה שואל את אדם הראשון, דייקא ביחס ל'איה', כי כשהוא נמצא לתתא, ונאבדה המדרגה העליונה, כאן מונח שורש מציאות ה'איה'. 'איה מקום כבודו', הגדרת מקום

- מקיים, קומה הדוגמא הבהירה הנוספת, של שאלת איה, זה מה שהמלאכים שואלים, שאנחנו אומרים במטבע הקדושה, "איה מקום כבודו", שביחס ל'מקום כבודו', חל שאלת ה'איה'.

וביאור הדברים: מקום כידוע, נקרא מקום, כמו שמבואר בר' חיים מואלוז'ין – מלשון של מקיים, כל דבר שאין לו מקיים, אלא יש רק ניצוצות של מקיים, הרי שהוא בטל, נופל, היפך לשון מקיים שהוא מלשון קם – "תקומה היתה לו", לעומת כך, דבר שאין לו מקיים, אם אין לו מקיים כלל, הרי הוא כלא היה, הוא לא קיים, אבל אם יש לו 'חלקי מקיים', ניצוצות של 'מקיים', ואין לו קיום גמור, כמו "קיסתא דחיותא" וכדו', מעט חיות, זהו גדר של מת, כלומר, הוא שוכב לארעא, אין לו מקום, אין לו תקומה, אין לו קימה, זהו לשון של מקום, מקום כלומר, הוא מקיים את הדבר באופן של קומה, זה נקרא מקום.

והדוגמא הבהירה לכך זהו מערת המכפלה שמבו' בגמ' שנקראת כך משום שהיא 'כפולה בקומות' ו'כפולה בזוגות', וברור הדבר, מה כוונת הדבר 'כפולה בקומות', הרי לכאורה זה רק 'היכי תימציי' בעלמא, שהיה חסר מקום, שלכן קברו באופן של 'כפולה בקומות', אלא מונח כאן הגדרת הדבר, שלעולם כל מת ההגדרה שלו, במה שהוא שוכב לארעא, שאין לו קומה, אבל במערת המכפלה שהיא 'כפולה בקומות', הם בבחינת "ישיני חברון", הם לא במדרגה של מתים, אלא, כיון שצדיקים במיתותן קרויים חיים, ובפרט האבות הקדושים, הרי שהם נקראים "ישיני חברון", והגדרת הדבר הוא, שצורת הקבורה שלהם הוא באופן של קומה.

'איה' מתגלה אצל ישראל, מכח שאצלם חל עומק נקודת נגיעת המוחין, להם יש את עומק נקודת המוחין, "לא שזפתה עין איה", כלומר, החכמה הנעלמת, שהיא עומק נקודת פנימיות החכמה, שם נמצא עומק שאלת ה'איה'. כלומר, על אף שהזכר שהמלאכים שואלים שאלת 'איה', אבל זה החיצוניות ששואל על הפנימיות, וא"כ זה 'איה' בחיצוניות ולא 'איה' בפנימיות.

מי יכול לשאול שאלת 'איה' בפנימיות? - רק ישראל, ששייכים לעומק כח החכמה, אבל הרי, "נעלמה היא מעיני כל חי", "ולא שזפתה עין איה", וא"כ מתגלה המקום של הנעלמות שבדבר, שם נמצא העומק של שאלת ה'איה', ביחס למקום הנעלמות של החכמה.

וא"כ, הגדר של ה' והה', להבין עמוק - שאלת ה' והה' - "כי בי-ה ה' צור עולמים", שהם העולם הזה והעולם הבא, זה נמצא בתפיסה של שנים, באותיות זה י' והה', שני שלבים, ה' שהוא הממשיך, והה' שהוא הכלי המקבל, כדברי חז"ל כידוע, אבל כאשר באה השאלה על העומק הפנימי של המוחין, השאלה היא על המקום שהם מתאחדים, על המקום שהם מתחברים - זה נמצא בא' שב'איה'.

והדוגמא הבהירה, יש תורה שבכתב ותורה שבעל פה, תורה שבכתב יסודה הוא י', כמו שאומרים הראשונים כידוע, שכל כתיבה מתחילה בנקודה, וזהו י' שהיא בבחינת נקודה.

לעומת כך, הדיבור, יש בו ה' מוצאות הפה, זהו י' והה', תורה שבכתב, ותורה שבעל פה. תורה שבכתב - זה ה', כמו שנתבאר, תורה שבעל פה - זה הה', זה שורש המוחין, שורש המחשבה, ומצד החלק של הפה, זה גם הופך להיות איפה - אי-פה, שזה אותו שורש בעומק. **עומק שאלת ה'איה' ביחס ל'אחד' הנעלם** אבל מכל מקום, מציאות השאלה הזו, היא נמצאת בעולם שיש מציאות של שנים, של י' והה', של עולם הבא ועולם הזה, של תורה שבכתב ותורה שבעל פה, בתפיסה שבה נמצא חלוקה למציאות של שנים.

אבל שורש החכמה שעליה נאמר שאיננה בר השגה, "נעלמה מעיני כל חי", והיא לא נגלית ל'עין איה', כלומר, שזה מקום

המוחין, הם "ישראל שעלו במחשבה תחילה להיבראות", להם יש מציאות של מוחין גמורים, אבל - "ישראל לגו ומלאכים לבר' כמו שאומרים חז"ל, המלאכים נמצאים בחוץ, "הן אראלים צעקו חוצה", שהם בחוץ, והם לא נמצאים במציאות של פנים, כלומר, אין להם את עומק גילוי ה"ישראל עלו תחילה במחשבה להיבראות".

ולפי מה שנתבאר הרי, לעיל, "ישראל עלו במחשבה תחילה להיבראות", כלומר, הם נמצאים ב'י' והה', לפני ההמשכה של זה לתתא, אבל כל מלאך נקרא **מלאך** מלשון שליחות, לפום שליחותו, כך הם נקראים, שזהו שמים, "למה זה תשאל לשמי והוא פלאי", מה שהם נקראים לפי שליחותם, כלומר, הם דבר המשתלח, ו'דבר המשתלח' זה ה' שניעשה ו', זהו הכח של שליחות, שהרי גדר כל שליחות זה 'ידא אריכתא', וזה צורת היד - צורה של ו', כידוע, זה נקרא "ידא אריכתא", וזה מדרגת המלאכים.

ומצד כך, המלאכים שאין להם את הנגיעה בתפיסה הפנימית של המוחין, שהיא בבחינת גילוי של שורש המקום - המקיים, שזה מציאות המוחין, שהם מציאות של מקום, הגדר של הפנימיות הזו, עליה חל עומק שאלת המלאכים ששואלים "איה מקום כבודו", ה"כבוד חכמים ינחלו", שדורשים חז"ל "אין כבוד אלא תורה", ה'כבוד חכמים ינחלו' שזה גילוי מציאות המוחין, שם עומדת שאלת המלאכים "איה מקום כבודו", שזה שאלה מהחיצוניות לפנימיות, שנעלם המציאות של הפנימיות, זה עומק הגדר של שאלת 'איה' ששואלים המלאכים כמו שנתבאר.

וא"כ, מציאות שאלת ה'איה' שנתחדדה, מלעילא לתתא, ומתתא לעילא, חל עומק כח מציאות של שאלת 'איה', שנסתר התפיסה של העולם הפנימי, נסתר עומק נקודת השורש.

הסברנו א"כ, עד עכשיו - ובקצרה, האל"ף של 'איה', שזה 'אלופו של עולם', והי' והה', שזה השאלה ביחס למוחין, שזה המציאות של "קדמה לעולם אלפיים שנה", מציאות של מוחין. **שאלת 'איה' של ישראל על מקום הנעלמות** אבל במעמקים יותר, ב'איה' מונח השאלה - "קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד", כאשר עיקר שאלת

- והדוגמא הנוספת לכך, מה שיש מסורת שרבי מאיר קבור באופן של קומה - מצד הקלקול זה קבורת חמורים, אבל מצד התיקון שבדבר, זה 'קומה' מעין המציאות של חיים, דבר שעומד, שהוא נשאר בקומתו, זה מציאות של קומה שלימה שמתגלה אפילו במיתה, שעל זה נאמר במערת המכפלה **תקומה** היתה לו, ונאמר בה שהיא 'כפולה בקומות', כלומר, היא עומדת בקומוותיה, באופן כזה שלעולם נשאר בה מציאות של קומה, זה הצד של הדבר מצד מהלכי התיקון.

- היפך ה"תשת עלי כפכה" של חטא אדם הראשון שנעשה ההשפלה, כאן נעשה מהלכי תיקון שחוזר מציאות הקומה, "ויקם השדה" שדרשו חז"ל "תקומה היתה לו", זהו מערת המכפלה שהיא כפולה בקומות, קומה ע"ג קומה כמו שנתבאר, "ואולך אתכם קוממיות" - קומה כפולה.

והעומק של 'קומה כפולה' עניינו, כי בקומה התחתונה נמצא הו' והה' של מציאות ההמשכה, ושם יש "בזעת אפך תאכל לחם עד שובך אל האדמה אשר ממנו לוקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב", אבל בקומה העליונה, שם נמצא ה'י' והה', שם נמצא המדרגה של ראש, והרי הגמ' אומרת בבבא בתרא ברבי בנאה דהוה מציין מערתא, וכשהוא הגיע למערת המכפלה, הוא ראה את אברהם אבינו, שהוא עוסק בראשה של שרה, בשערותיה, כלומר, הוא עוסק בראש, הוא עוסק במוחין, גם במיתתו, שמדרגה של מת היא "ימותו ולא בחכמה", אצל מדרגת קבורת האבות הקדושים, הם עוסקים ב'ראש', בבחינת "כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים", שנעשה מציאות של חיים, גם במקום מיתתם, זה עומק הגדרת הדבר, מה שחל שם קומה שלימה, קומה ע"ג קומה, "ואולך אתכם קוממיות", לא רק הקומה התחתונה של הו' והה', אלא מתגלה הקומה העליונה, זהו מקום קבורתם של האבות הקדושים, זהו התפיסה שנקראת 'מקום דתיקון'. **מדרגת המלאכים, ולפי"ז שאלתם, 'איה מקום כבודו'** ולפי"ז, כשהמלאכים שואלים "איה מקום כבודו" - "איה מקום כבוד להעריצו", "איה מקום", כלומר, נעלם המקיים, הדבר נעלם ממציאות ה'מקיים'. שורש מציאות

הנעלם, הנעלמות הפנימית, היא נמצאת במקום האחדות, במקום ה'אחד', שלמעלה מהחלוקה למציאות של שנים.

ומצד ההבחנה הזו, עומק השאלה 'איה', היא 'איה' ביחס ל'אחד' הנעלם, ל'אחד' הנסתר, למקום שהדברים מתאחדים.

התאחדות שב'אחד' וה'אחד' בעצם - לתתא,

ה'אחד' מתגלה באופן של אחדות, א' -

אחדות, ח' - חסד, ד' - דין, שזה ר"ת

אחד כדברי רבותינו, א"כ, ה'אחד' מחבר

את הענפים, את החסדים והגבורות, חסדים

ודינים מצטרפים יחד אהדדי, זה תפיסת

ה'אחד' כאשר הוא מתאחד לתתא, אבל

בעומק, זהו אחדות, זה לא 'אחד', בשורש

השורשים, שם הא' זה הא' של ה'אחד

בעצם, זה האל"ף של הפלא, שמתחלפים

אותיות המילוי של האל"ף לפלא, שם

מקום האחדות הגמורה, שם מקום ה'אחד

בעצם שלמעלה ממקום האחדות, וע"ז

בעומק, חל שורש תפיסת שאלת 'איה',

כי ה'אחד' בעצם, לא האחד המצטרף,

אלא האחד בעצם, הוא דבר נעלם בעצם

מציאות הבריאה, עצם כך שהקדוש ברוך

הוא ברא נבראים, הבריאה שנבראה בב'

- 'בראשית', כלומר, היא נבראה בתפיסה

של שנים, שיש בורא ויש נבראים, בעצם

התפיסה שיש מציאות של נבראים, כאן

מונח כבר, שה'אחד' נעלם, ולזה נקרא

העולם עולם מלשון העלם כדברי רבותינו

כידוע, ושורש מציאות ההעלם היא

בהעתקה ממציאות של אחד למציאות של

שנים, מיחיד לריבוי, זה גופא עומק נקודת

ההעלם שקיים במציאות הנבראים.

ומצד הפנים הללו, עומק שאלת ה'איה',

היא נזעקת, בי-ה' שבאיה זה חיצוניות,

ובזה הסברנו - חיצוניות של מלאכים,

מלעילא לתתא ומתתא לעילא, אבל בכללות

זה נקרא חיצוניות של מלאכים.

ומכח הפנימיות של ישראל, זה שאלת

הי-ה' מצד ה'נעלמה מעיני כל חי', פנימיות

מציאות החכמה, ששם זה האחדות של

תורה שבכתב ותורה שבעל פה, אבל הם

מחוברים יחד אהדדי, כי הם ברי חלוקה,

מכח שנעשה בענפים, תורה שבכתב ותורה

שבעל פה, ומשם משתלשל - עולם הבא

ועולם הזה.

אבל בעומק יותר, שאלת ה'איה' ביחס

למציאות הא' בעצם, זה שאלת ה'איה'

ביחס למציאות הבורא יתברך שמו, ומצד

הפנים הללו, זה לא השאלה של "איה

מקום", של "איה מקומו", "איה מקום

כבודו", אלא זה ה'איה' של ההו"ה עצמו, בו

נמצא המציאות של שאלת ה'איה', כאשר

שואלים את הדבר ביחס למקום, זה שאלת

המלאכים, זה שאלת החיצוניות, "איה מקום

כבודו", שמצד המקיים שהוא מקיים דבר

זולתו, מכח כך שואלים 'איה מקום כבודו',

איפה הכח של שורש המקיים, איפה

שורש התפיסה הזו, שנמצאת בנעלמות

מהמלאכים.

אבל כאשר השאלה נשארת בשורש הראשון

שלה, שעל זה חל עומק שאלת ה'איה',

שם השאלה היא - לא על המקום, אלא

על עצם מציאות הדבר של ההו"ה עצמו.

עומק שאלת 'איה' בשורש השרשים,

על ה"הוה בעצם" שבשם הו"ה רבותינו

כותבים בדרך רמז כידוע, יש בגר"א ועוד,

שי' והה' שבפשטות הוא חצי משם הו"ה,

אבל בעומק, המילוי של הי' והה' הוא הו"ה

גופא. - יו"ד במילוי, וה' כשהוא במילוי

באופן של ה"א, עלה בידינו כ"ו, והרי שי'

וה' עצמו, נמצא בו שם הו"ה בנעלמות.

ומצד כך, בערכין דידן השתא, מה זה השם

של 'איה' - ההו"ה הנעלמת, הנסתרת,

עליה חל עומק שאלת ה'איה', כלומר,

עומק שאלת ה'איה' ביחס ל'אחד', ל"הוה

בעצם", לא ל'היה הוה ויהיה' שזה ה-עבר,

הוה ועתיד שבהו"ה, אלא ל"הוה בעצם"

שבהו"ה שהוא מקום הנעלמות שבדבר, זה

העומק של שאלת ה'איה' בשורש השרשים,

ביחס להווייתו יתברך שמו, שהוא "הוה

בעצם", כאן מקום שאלת ה'איה'. ואשר על

כן, אם נסדר את סדר שאלת ה'איה' מתתא

לעילא, כמו שנתבאר,

חיצוניות דמלאכים, פנימיות של ישראל,

ביחס למציאות שורש כח החכמה של

ההתאחדות שבחכמה. ויתר על כן, ביחס

למציאות הבורא יתברך שמו, ששם נמצאת

שאלת ה'איה' כמו שהוזכר. ולפי"ז ברור

הדבר, כאשר נשאל שאלת ה'איה' בעקידה,

כשיצחק שואל "ואיה השה לעולה", ואומר

לו אברהם אבינו "ה' יראה לו השה", זה לא

שנשאל שם במקרה "איה השה". **שאלת**

'איה שרה אשתך' כאשר נשאל שאלת

"איה שרה אשתך", זה ביחס לחיבור של

ההתפרטות, שהחיבור של ההתפרטות זה

חיבור של זכר ונקיבה, אברהם ושרה, זהו

"איה שרה אשתך", כדברי חז"ל, לחבבה

על בעלה "הנה באוהל", אבל שאלת ה'איה'

שהיתה כאן, הרי מעיקרא היא היתה נקראת

שרי ולאחר מכן שרה, שהיא נתחלפה מי'

לה', וע"ז חל בעומק שאלת ה'איה', ביחס

לשרה עצמה, ששורשה הוא י' ונתחלף לה',

זה ה'איה', ומכח כך הרי, המלאכים באים

לבשר ששרה מולידה [-"שרי עקרה אינה

יולדת, שרה יולדת"] ובעומק, זה "איה שרה

אשתך", שנאמר ביחס לאברהם, זה הי' וה'

שבאברהם, ונחדד עוד פעם - יש ביחס

לשרה עצמה, שבשורש שלה היא י' ונעשית

ה', זה "איה שרה", ואז, הם באים לבשר -

"ונהנה בן לשרה אשתך", וזה השורש ביחס

ל"איה שרה אשתך", איש - איש-י, אשה

- אש-ה כלשון חז"ל כידוע, ומצד כך זה

'איה' ביחס לחיבור של שרה לאברהם.

שאלת "איה השה לעולה" אבל יתר על

כן, ב"איה השה לעולה", ששם הרי, זה

העקידה, בעקידה, הדברים מתאחדים

בנקודת השורש, הם עקודים, הם מחוברים

במקום שורשם, שם נשאלת שאלת "איה

השה לעולה".

ומה אומר לו אברהם - 'ה' יראה לו השה',

מה ש"ה' יראה לו השה" כלומר, ההו"ה

יראה לו השה, יתגלה בעצם, שמתגלה

ההו"ה בדבר, זה גופא מה שכתוב "הו"ה

יראה לו השה", כלומר, "איה השה לעולה",

כאשר יהיה גילוי של דבר שכביכול יש

כאן שה לעולה, לא שזה לא היה, ובסוף

היה רק "איל נאחו בסבך בקרניו", לא

שמעיקרא היה ציווי על יצחק - "קח נא

את בנך את יחידך אשר אהבת וכו' והעלהו

לעולה", ולבסוף, 'העלהו' ולא 'שחטוהו',

שלא להקריבו, והיה את ההבחנה שבפועל

נקרב האיל, "איל אחר נאחו בסבך בקרניו",

שלפי"ז ה"איה השה לעולה" היתה שאלה

של טעות כביכול, שזה לכאורה פשטיה

דקרא. **מיהו ה"שה לעולה"** אבל בעומק,

באמת יש כאן "שה לעולה" שעולה

ומתעלה, כאשר השה עולה לעולה, מה

המציאות שישראל מתאחדים בנקודת

שורשם של מציאות "איה השה לעולה",

עקידת יצחק, שכמו שהוזכר פעמים רבות

מאד, זה לא עקידה של יחיד, של יצחק,

אלא שכיון שהרי "ביצחק יקרא לך זרע",

ההשכלה שבמוחין, לא רק במציאות הלב, מי שזה נמצא אצלו רק במציאות הלב, זה מדרגת נקיבה כי יסוד דאמא שבקעה בשליש ראשון שם מקום הלב, זה ההרגשה התחתונה, אבל מי שהשכלה שלו היא מורגשת במקום ההשכלה, זה תלמיד חכם בעצם כי הוא נמצא במדרגת המוחין, ומצד כך, המידות שלו הם מידותיה של תורה, והם משתלשלים אחרי זה למטה מיסוד דאמא, אבל זה מידותיה של תורה, שם שורש המידות, אפשר לקרוא לזה בהגדרה כוללת - ו"ק דמוחין, אבל זה נמצא במקום המוחין עצמם, הו"ק התחתון שאנחנו מכירים ב'גופא', ששם מקום ההרגשה, זה מצד יסוד דאמא שמתגלה במקום הלב.

- אם תמיד מציירים את הדבר שמי שעוסק במוסר, כמו שכותב הרמח"ל בתחילת המסילת ישרים, אוחזים אותו לשוטה שאין בו דעת, מאיפה היסוד של זה - כפשוטו, זה סתם טענה בעלמא, אבל זה לא סתם טענה, כי יסוד העבודה, מצד העבודה כפשוטו, הוא שייך ללב, שהוא במוסר בשורשו, שזה ה"יודעת היום", ביסוד דאבא, וביסוד דאמא שבוקע ללב, א"כ, הוא עוסק גם בשורשו, ולא רק בהתפשטותו, שם צריך השכלה רבה, זה מה שאומר הרמח"ל שם בתחילת המסילת ישרים, ולזה הוא מתכוין.

[תגובה לשאלה] - בגן עדן העליון, תפיסת המידות היא תפיסה של מידותיה של תורה, בגן עדן התחתון, תפיסה של מידות היא תפיסה של הרגשה במדרגת הלב, זה נקרא יצירה ובריאה, היצירה, היא נמצאת בחג"ת, הבריאה, היא נמצאת במוחין, זה גן עדן העליון וגן עדן התחתון, גן עדן התחתון ביצירה, גן עדן העליון, מדרגת הבריאה.

[תגובה לשאלה] - יש "משמחי לב", ומצד ה"משמחי לב" זה שמחה שנמצאת בלב, אבל יש שמחה שנמצאת בעצם הדבר, השמחה שנמצאת במוחין זה כשנפתחים לו שערי השכל באופן שאין שיעור, זה נקרא שמחה של מוחין, שמחה של לב זה הרגשה, שמחה של מוחין זה התרחבות המוחין, כלשון החזו"א הידוע, נפתחים לו שערי השכל עד אין קץ, שם נמצא מקום השמחה במדרגה של מוחין.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהסדרה השבועית של בלבביפדיה עבודת ה' פנימית

הממוצע בין תורה לישראל, הוא מ'-שה, כלומר, הוא מעביר את התורה בארבעים היום, ו-נותן אותה לישראל, ובחודש ניסן שהוא מזל טלה, ובו נאמר בקרבן פסח "שה לבית אבות שה לבית", הוא נקודת הדבר שממנו מתחיל המהלך.

[תגובה לשאלה] - נענה בקצרה, כי זה שאלה מורכבת מאד, יש לנו תפיסה של מח, ויש לנו תפיסה של לב, וכמו שמבואר בעץ חיים הרי, בשורש יצירת האדם, אין לו מציאות של לב, מאיפה התחדש מציאות של לב, מיסוד אמא - ויסוד אבא המולבש בתוכו - יסוד אמא מגיע עד החזה, ויסוד אבא ממשיך ויורד עם מקום יסוד ז"א, יסוד אמא שמגיע עד מקום החזה, בוקע אורו ויוצא לחוץ, ומשם נוצר מציאות הלב, וא"כ, יש לנו מדרגה של הרגשה שנמצאת בלב, מכח יסוד אמא שבקע במציאות הלב, שלישי ראשון דת"ת בסיומו, שם הוא בוקע, ושם נעשה מקום ההרגשה, ולכן זה נקרא "יודעת היום והשבות אל לבבך", "יודעת היום" - במוחין של חכמה ובינה, "השבות אל לבבך" כלומר, שיסוד אבא יתלבש ביסוד אמא ויגיע עד החזה ויבקע יסוד אמא, זה נקרא "השבות אל לבבך", שיהיה גילוי של הרגשה שבלב, זה ההרגשה שבלב, אבל בסוד "הבן בחכמה וחכם בנינה" -

'תרי ריעין דלא מתפרשין מהדדי', במקורם ברישא, זה נקרא הרגשת המושכלות בהשכלה, 'החפץ השכלי' וכדו' - כלשונו רבותינו, הגדרת הדבר, יש את ההרגשה שבהשכלה, במוחין עצמם, אצל 'השכל המשתוקק' כלשון הרמח"ל, 'החפץ השכלי', כלשון הגר"א, כלומר יש הרגשה בהשכלה עצמה, ההרגשה בהשכלה עצמה, היא נמצאת במח עצמו, ובחוש של האדם, הגידים שיוצאים מהמח, הרי מכח כך האדם מרגיש את הדבר גם במח עצמו, ההרגשה הנפשית, היא נמצאת, בעיקר כרגע, במדרגת הלב, כי יש יסוד דאימא בוקע, ושם נמצא במדרגת הבקיעה של הרגשת המידות, אבל בשורש שזה נקרא "מידותיה של תורה", ל"ב מידותיה של תורה שבברייתא דרבי ישמעאל, מצד כך זה לב שבחכמה, שזה בחינת הבן בחכמה וחכם בנינה, מצד כך, ההרגשה נמצאת בעצם ההשכלה עצמה, וזה נקרא 'תלמיד חכם', 'תלמיד חכם' הוא, מי שההרגשה שלו נמצאת במקום

לכן בשעה שנעקד יצחק, זה עקידה של כל ישראל, שזה מה שאנחנו מזכירים "זכר לנו עקידה שעקד אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח", זה לא רק הגדרה כללית של זכות אבות, אלא מונח כאן דקות, כי ה"ביצחק יקרא לך זרע" מונח כל ישראל, ולכן עקידת יצחק זה עקידה של כל ישראל. **"ה' ידאה לו השה" תגובה לשאלת ה'איה, גילוי ה'אחד השלם** וב"ה יראה לו השה", מתגלה שבעקידה נגלה האלף העליון של ה'אחד', זה העקידה שהוא מלשון 'עקודים', שם הכל עקוד ומחובר בשורשו, אין מציאות של התפרטות, זה העומק של "איה השה לעולה", ושם יש תשובה ל"איה", כפשוטו, אברהם דחאו ליצחק, "ה' יראה לו השה", לא רצה לומר לו את האמת, אבל בעומק, יש כאן תשובה ל"איה".

- אם תמיד המלאכים שואלים "איה מקום כבודו", ואין תשובה ל"איה" הזה, ביחס למלאכים, אבל ביחס למדרגתם של ישראל ש"קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד", הרי שיש תשובה ל"איה" "הוי"ה יראה לו השה", כלומר, ההוי"ה יתראה במציאות השה, שהשה זה ישראל, שלישאל השה, נגלה להם ה'אחד' השלם.

מי ששואל את שאלת ה'איה' מהמקום העמוק ביותר, שזה האור של העקידה, אז גם יש לו גילוי של ה'איה', יש גילוי של התורה, שזה 'הר המוריה' שמשם יוצאת הוראה לישראל כדברי חז"ל, ששם היה מקום העקידה. אבל מתגלה השורש של האחד, מציאותו יתברך שמו, הוה תמיד.

[תגובה לשאלה מהשומעים בסוף השיעור] - ניתן את הדוגמא הבהירה, ה'שה' הזה נמצא בתוך 'משה' עצמו, ומשה נתן את התורה בארבעים יום לישראל, זה נקרא משה - מ'-שה, שבארבעים יום הוא נותן תורה לישראל שהם בבחינת שה, ומשה שובר את הלוחות, זה השורש של הדבר, משה הוא הממוצע בין תורה לישראל, יש ממוצע של "אנכי עומד בין ה' וביניכם", וכהגדרה כוללת, הוא התורה, ומצד כך, הוא הממוצע בין הקב"ה לישראל, מצד שני, "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו' לכנסת הגדלה" - לכל ישראל, כלומר, שהוא ממוצע בין תורה לישראל, השאלה באיזה יחס דנים, מצד שהוא

מילון ערכים בקבלה • גוף

ואינו עולה בשם העליון (עין שם, שער ט"ז, פ"ה). ופעמים מלביש התחתון את העליון מן החזה, וכמ"ש הגר"א והובא בלשם, שכך הלבשת עתיק את א"ק. ואינו עולה בשם העליון. והרי שעיקר שם גוף, קאי על שלישי ראשון של ת"ת. ופעמים קאי דייקא על שלישי אמצעי, שהיא חג"ת דת"ת. ופעמים כל ז"ת מתלבשים בתחתון כדוגמת עתיק דא"א, משא"כ חסד וגבורה, תרי ידים, אינו גוף ממש, ונה"י תרי רגלין ואות ברית קודש הם לבר מגופא. והרי שבפרטות עיקר שם גוף חל על הת"ת, ובהרחבה על כל הו"ק, ובהרחבה יותר על כל הז"ת, ודו"ק היטב (ובלשון מורחבת, נו"ה נקראים תרי פלגי "דגופא", כנודע. עין שם, ש"ח, פ"ד, מ"ת, ובהרבה מקומות).

ונקודת האמצע של הגוף נקרא "טבורא דלבא", וכמ"ש שם (שער י"ג, פ"ה, מ"ת) וז"ל, וביאור טבורא דלבא, הוא שת"ת (דא"א, וכן דז"א, ושם שער א"א, ולכך קאי על א"א) נקרא לב (וזהו בשלישי ראשון של ת"ת), ונקודת מחיצתו נקרא "טבורא דלבא", כי טבורא דגופא הוא בסוד ב' שלישים של ת"ת, עכ"ל. ובכללות תחילת הגוף, בראשו. וסופו או בסוף רגליו, וזהו כאשר כולל כל הו"ק. או סופו בסוף הגוף, שהוא מקום תחילת הרגלים, או בטבורו, וכמ"ש הלשם בהרחבה שכל פרצוף סופו בטבור, ומכאן ואילך שייך לעולם שתחתיו.

ובאמצע הגוף יש פרסא, כמ"ש (שי"ד, פ"ג, מ"ת) וז"ל, וצריך שתדע ענין אחד, והוא כולל בכל הפרצופים, והענין כי (בא"א, וכן בכל פרצוף) באמצע גופו יש חד פרסא ומסך מבדיל בין חצי העליונה לחצי התחתונה, כנראה בחוש הראות, ומבשרי אחזה אלוה איך יש קרום אחד (באלכסון) מחיצה המפסקת בין אברי הנשימה שהם הריאה והלב ובין איברים התחתונים שהם כבד ובני מעיים. והנה זה הפרסא אינו ביושר רק כי כאשר מתחלת מצד הפנים היא מתחלת מתחת החזה ממש, וכשמתרחבת ומתפשטת עד אחור היא עומדת כנגד מקום הטבור, עכ"ל. עיי"ש.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון.

כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת
bilvavi231@gmail.com

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231 2>4>12

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון bilvavi231@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים · הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

03.579.3829 · ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 02.623.0294

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com

שְׁנֵי הַיּוֹמִים לְנֶגְדֵי תְּמוּדָה

שולחן ערוך

אורח חיים

חלק ראשון

דין לבישת בגדים
סימן ב' (ג')

בירור הלכה

הלכה פסוקה

פירוש על דרך הסוד

ממחבר סדרת הספרים

בלבבי משכן אבנה

החפץ לקבל את העלון השבועי בדוא"ל,
ישלח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון השבועי דרך הפקס
יש לשלוח בקשה למספר: 03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות הגדולות
של הדפסת הספרים לזיכוי הרבים
ניתן לתרום באופן הבא:

מרכז הצדקה
ישראל: טל: 1-800-28-28-28
USA: טל: +972-2-5025580

צריך לפרט
קרן 4387 - בלבבי משכן אבנה

לפרטים נוספים ולהרשמה והקדשות
bilvavi231@gmail.com

©

כל הזכויות שמורות

לשמיעת שיעורי הרב שליט"א
ב'קול הלשון' במספר ישיר:
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231

ליצירת קשר בכל ענייני הספרים:
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

ג | יְדַקְדֵק בְּחִלּוּקוֹ לְלִבְשׁוֹ כְּדָרְפוֹ שֶׁלֹא יִהְיֶה הַפְּנִימִי לַחוּץ.

בירור הלכה - סעיף ג':

והנה מקור הדברים בשבת (קיד, ע"א), א"ר יוחנן איזהו ת"ח, המדקדק בחלוקו להפכו (כדרכו). ופרש"י (ד"ה המקפיד), אם לובשו כשהוא הפוך מקפיד עליו והופכו שלא יראו התפירות המגונות ואימרי חלוקו, עכ"ל. ובפרי מגדים (משבצות זהב, סק"ב) כתב וז"ל, ויצא לרש"י זה מר' יוסי (קיה, שם) דלא ראו קורות ביתי אמרי חלוקי, עיי"ש בדבריו היטב.

וכתב הפרישה (ס"ק ג) וז"ל, וחלוקו לאו דוקא, והוא הדין שאר בגדיו (ויש לעיין מה שנהגו לקפל שרוול החולצה, אם נקרא בגד הפוך שרואים אמרי חלוקו, ונהגו החכמים להתיר), אלא רבותא הוא, שאפילו חלוקו שהוא בגד תחתון אפילו הכי כשלובשו מהופך הוא טורח לפשוט כל בגדיו ולובשו כדרכו, עכ"ל. והרבותא בחלוקו יש בו ב' פנים. א. שעל מנת להופכו כראוי נצרך לפשוט כל בגדיו (ובפרט לאחרונים שס"ל שכשם שאין ראוי ללבוש ב' בגדים בבת אחת כמ"ש המג"א ס"ק ג, כן אין ראוי לפושטם בבת אחת, ואיכא טירחא יתירה לפושטם בזה אחר זה ואח"כ ללבושם בזה אחר זה). ב. שכיוון שהוא למטה מכולם אינו נראה כ"כ ואע"פ כן צריך לפושטו. ולפ"ז לכאורה יש להקפיד על גרביים הפוכים. ויש לעיין בלובש כובע הפוך, שהפך של פניו לאחוריו. (ואינו דומה כלל למ"ש (מו"ק, כו, ע"ב) רשאי להופכו למטה ולאחותו, דשם משנה ע"י זה את צורת הבגד ועתה אינו חשיב הפוך, ופשוט).

ודבר זה צ"ב מדוע א"כ צריך לפושטו אם אינו נראה, הרי הטעם כלשון המג"א (ס"ק ג) ויראו התפירות המגונות ויתגנה בעיני הבריות, עכ"ל. וכלשון הפרישה עצמו (שם) כל משנאי אהבו מות (שבת, קיד), אל תקרא משנאי אלא משנאי, כלומר

אותן שממאסין את עצמן בעיני הבריות ומכח כך ממאסין התורה. וכשלובש הבגד מהופך ג"כ מלעיגיין עליו, עכ"ל. ודוחק לומר שאע"פ כן נראה החלוק מתחת לבגדים ואכתי איכא בזיון (ובאמת בבגדי כהונה שכל מהותם "לכבוד ותפארת" בגד הפוך חסר בו עצם תכלית הבגד ויש לפסול עבודתו כעובד בלא בגדים. ועיין אמרי שמאי (שמות, כה, ב) שדן בכך. אבל שאר הבגדים הם סילוק הבושת, כמ"ש לבוש, לא בוש. והשורש, "ויתפרו" להם עלי תאנה. ולכך ראוי שלא יראה מקום "התפירה", כי מזכיר את שורש החטא, ודו"ק). ויתר על כן יש לתמוה על המשך דברי הפרישה (שם) שכתב וז"ל, ומביא רבינו ראייה מר' יוחנן שכוין שת"ח פושט אפילו כל בגדיו אם לבשו מהופך, נראה דלכל הפחות בתחלה יזהר כל אדם ללבוש כדרכו, עכ"ל. וצ"ב הרי בת"ח הטעם שמכח כך ממאסין את התורה אבל בע"ה שלובש כן נחסר כל הטעם, וצ"ב.

ונראה שעומק הדבר שיש גנאי ללבוש בגד הפוך שרואים את אמרי חלוקו, הוא ע"פ מה שנתבאר לעיל סעיף א' בב"י ובפרישה, שמי שאינו מקפיד על צורת ההלבשה וההפשטה שנתבארה שם, אזי צורת הפשטת בגדו שמסירו ע"י שמהפכו מתתא לעילא, ובשעה שפושטו מתהפך בגדו ונראה אמרי חלוקו. וכתב שם הפרישה וז"ל, שהיה מדקדק בחלוקו ללובשו כדרכו ולהכי פושטו ג"כ כדרכו, "כדי שלא ילבשו אח"כ מהופך", עכ"ל. ולפיכך אם רואים ת"ח שלובש כן פירוש הדבר שאינו נזהר על הדין של סעיף א' שלא ילבש מיושב וכו', וזהו עיקר הגנאי. ואע"פ שיש ע"ג החלוק בגדים, מ"מ כאשר פושטם במרחץ שיש שם בנ"א יראו שאינו נזהר על ההלכה כראוי, ולכך עיקר הפגם בת"ח שע"י ימאסו התורה, כמ"ש הפרישה. אולם שייך בכל אדם נמי.

תאנה היא שורש הלבוש, כמ"ש (פר"א, פרק כ) ר' יהושע צן קרחה אומר, מן האילן "שנתחצאו" תחתיו (וי"א שאכלו ממנו, עיין ברכות, מ, ע"א) לקחו עלים ותפרו. וכתב צספר הליקוטים (שמות, פ"ג) וז"ל, ולקחו עלה תאנה, הם כוחות החילוניים תחתונים, "ותפרו" ודקום זה צזה ועשאו חגורות חזקים להתחזק, עכ"ל.

והנה נעשה תיקון לתאנה, כמ"ש (ברכות, מ, ע"א) דתניא, אילן שאכל ממנו אדה"ר, וכו', ר' נחמיה אומר, תאנה היתה, שצדצר שנתקלקלו צו נתקנו, שנאמר ויתפרו עלה תאנה. וכתב צליקוטי שושנים, וז"ל, איתא צעשרה מאמרות צמאמר חיקור הדין, שתרם עם צניו תקנו חטא אדה"ר אשר להם הכת והגצורה לתקן ולקלקל. והנה תאנה, ר"ת תרח אצרהם נחר הרן, צסוד עץ שאכל אדה"ר תאנה היה, שנוטריקון של תאנה תקנו, עכ"ל. וכתב צפע"ח (שער הצינית, פ"ג) וז"ל, ויתפרו עלה תאנה, הם הצינית שעשה אדם וחיה, עכ"ל. וסוד תאנה דקדושה, הם סוד מוחין דאמא, קס"א קנ"א, קמ"ג, עם הכולל גימט' תאנה, כמ"ש צלקוטי תורה (עקב), ושער היחודים (פרק טו), ועוד מקומות. ויתר על כן נתקן הכותנות עור שעשה להם הקצ"ה, שהם סוד תפילין כמ"ש לעיל צסם הזוה"ק. ועיין זוה"ק (ח"ג, לט, ע"א).

וכאשר אין רואים התפירות אלא צגד חלק, צזה מסיר דצקותו ממדרגת תאנה דקלקול ודצק צמדרגת תאנה דתיקון, עד מדרגת צגד של ת"ח. וכמ"ש הגר"א (תיקונים, תיקון סט, ד"ה דאממר צה התאנה) וז"ל, והת"ח הן עץ מאכל דהוא תאנה, דהיא חשוצה למאכל מכולם (היפך אכילה מעץ הדעת - תאנה), כמ"ש (ישעיה, כח, ד) והיתה ציצת (סוד תאנה ציצת, כנ"ל) נבל צצי "תפארתו" (ת"ת - תורה) אשר על ראש גיא שמנים צצורה צטרם קיץ (היפך אכל פגה) אשר יראה הראה אותה צעודה צכפו יצלענה, עיי"ש. וכמ"ש (עירוצין, נד, ע"א) מה תאנה כל זמן שאדם ממשמש יוצא תאנים, כך ד"ת כל זמן שאדם הוגה צהן מוצא צהן טעם.

ועוד, שדרך בנ"א שעוסקים במלאכה שאינה נקיה שלובשים הבגד מהופך, שאם יתלכלך קמעה יחזרו ויהפכוהו וילבשו כראוי. ולכך לבוש הפוך זהו צורה של עסק בדבר מלוכלך, ודו"ק.

ועוד, כתב באשל אברהם (סימן ב, והובא בדעת תורה סימן ב) שלובש בגדו הפוך קשה לשכחה, ועיי"ש הטעם שמונע אור מקיף כדוגמת ב' בגדים זה על גב זה (ולכך הביא המג"א דין זה בהלכה זו, ודו"ק). ולפ"ז ת"ח צריך להקפיד ביותר כי משכח תורתו. ומ"מ כל אדם יש לו להקפיד על כך.

הלכה פסוקה - סעיף ג':

ידקדק כל אדם ובפרט תלמיד חכם בכל בגדיו ללובשם כדרכם, שלא יהפוך הפנימי לחוץ. ואם טעה ולבש הפוך, כאשר יגיע זמן התפלה, אם זהו לבוש הנראה לחוץ, נצרך להופכו, ואצל ת"ח יש להופכו מיד.

על דרך הסוד - סעיף ג':

ידקדק צחלוקו ללבושו כדרכו שלא יהפוך הפנימי לחוץ.

ופרש"י (שנת, קיד, ע"א) אם לבושו כשהוא הפוך, מקפיד והופכו, שלא יראו "התפירות" המגונות ואימרי חלוקו, עכ"ל.

הנה מלצד הגנאי כפשוטו, ראיית "התפירות" דייקא מעורר את שורש הפגם הצגדים, מלשון צגידה. וכן נקרא אמרי חלוקו, אמ"ר, ר"ת אור מים רקיע, כנודע. רקיע - קרע, שורש הפרוד, שהפריד צין מים עליונים למים תחתונים (וע"י התפירה נעשה אמ"ר ר"ת, אש - מים - רוח, כנודע, סוד אחדות ג' קוים, כדלהלן). ושורשו חטא אדה"ר, וכתב ציה "ויתפרו" עלה תאנה. ואמרו (צ"ה, יט, ו) ארשצ"י עלה שהציאו תואנה לעולם. ואמרו (מדרש אגדה, צראשית, ג, ז) ולכך קרא שמה אדם תאנה, כי ע"י צקש הקצ"ה ומלא צה תואנה, לגזור עליהם מיתה. ועלי